PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 53 (1444) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr.

TRST sobota 18. marca 1950

Cena 15 lir

Kongres Osvobodilne fronte

slovenskega naroda za Tržaško ozemlje je iz tehničnih razlogov preložen

na soboto in nedeljo 1. in 2. aprila 1950

Izidi občinskih volitev na Koroškem

Šovinisti in kominformisti niso mogli poraziti na volitvah koroških Slovencev

Kljub najhujšemu pritisku šovinističnih strank in obrekovalni razbijaški gonji revizionističnega vodstva KPA je Demokratična fronta dobila znatno število glasov - Neuspeh KPA zaradi njene kominformistične politike

CELOVEC, 17. — Glasilo Demokratične fronte delovnega ljudstva na Koroškem «Slovenski vestnik» poudarja v zvezi z občinskimi volitvami, ki so bile v nedeljo na Koroškem, da so Slovenci povsod, kjer so predložili enotne liste, znatno ojačali svoje položaje ter si zagotovili svoje predstavnike v raznih občinah.

Na teh volitvah je Demokratična fronta delovnega ljudstva v slovenskih krajih Koroške navzlic najhujšemu pritisku šovinističnih strank in obrekovalni razbijaški gonji revizionističnega vodstva KPA dobila 4800 glasov.

Volivni izidi dokazujejo, da so enotne slovenske liste, za katere se je borila Demokratična fronta, zbrale znatno število slovenskega naroda in da šovinistične stranke in kominformovsko vodstvo KPA niso mogli na teh volitvah poraziti koroških Slovencev. Nasprotno, zaradi odkrite revizionistične politike in odklona z revolucionarne smeri, zaradi opustitve politike, ki bi bila v skladu s koristmi in potrebami delovnega ljudstva, ter na račun mračnih načrtov Kominforma, je Komunistična partija Avstrije doživela tudi na teh volitvah velik neuspeh.

Enotne slovenske liste Demokratične fronte so bile postavljene v 31 od 62 občin na Koroškem. V 31 občinah so enotne slovenske liste dobile 4780 glasov, kar pomeni, da je bilo v občinske svete izvoljenih 75 slovenskih svetovalcev. To predstavlja uspeh, posebno če upoštevamo okoliščine, pod katerimi so bile volitve izvedene, poleg tega pa še, da enotne liste niso bile vložene v 31 občinah, kjer je pri lanskih parlamentarnih volitvah veliko število volivcev glasovalo za slovenske kandidate.

Enotne liste so bile postavljene kot liste delavcev in kmetov, ki so se odzvali pozivu Demokratične fronte, naj na občinskih volitvah nastopijo enotno. V nekaterih občinah pa so bili slovenski glasovi tudi v nedeljo razdeljeni. Do tega je prišlo zaradi razbijaške dejavnosti nekaterih «šefov» Krščanske ljudske stranke, ki se niso hoteli pridružiti akciji Demokratične fronte za enoten nastop Slovencev. Posledica tega je bila, da je v občinah Belj Selah in Slovenskem Plajberku slovenska lista dobila manj glasov kot na volitvah za parlament.

Poudariti je treba, da so šovinistične vladne stranke in lokalne oblasti, ki so sestavile volivne komisije brez zastopnikov koroških Slovencev, onemogočile enotno nastopanje Slovencev prav v Slovenskem Plajberku.

Kandidati deželne organizacije KP Avstrije, ki so šli na volitve skupaj z levimi socialisti, so dobili v 62 občinah samo 5041 glasov. Na oktobrskih volitvah lani so imeli v teh občinah 6917 glasov.

V teh volitvah je število komunističnih občinskih svetnikov, ki je znašalo dosedaj 112, padlo na 30. V primeri z lanskimi parlamentarnimi volitvami je vladina stranka izgubila v nedeljo na Koroškem 4.4 odst. svojih glasov, neofašistična zveza neodvisnih pa 2.17 odst. glasov. Največ glasov je dobila socialistična stranka (73.698).

Pri volitvah je sodelovalo samo 62 odst. vpisanih volivcev.

Nova finska vlada

HELSINKI, 17. — Urho Kekkonen, vodja agrarcev in predsednik parlamenta je predložil predsedniku Paasikiviju seznam nove vlade. Urho Kekkonen je predsednik vlade in tudi minister za notranje zadeve, član švedske narodne manjšine, ki sodeluje v vladi, Ake Gartz je zunanji minister. Socialdemokratska stranka je odklonila ponudbo, da bi sodelovala v vladi. V političnih krogih mislijo, da bo bivši ministrski predsednik Fagerholm postal predsednik parlamenta. V novi vladi sodeluje 10 agrarcev, trije člani švedske narodne manjšine in dva liberalca. Vlada se naslanja komaj na 75 poslancev v parlamentu, ki jih šteje 200. Vendar pa upa, da bo našla zaslombo pri 33 poslancih konservativne stranke.

Odstavljanje funkcionarjev na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 17. — Od 25 prefektov je bilo 12 odstavljenih. Odredbo o odstavitvi je objavila današnja številka uradnega lista, ki se zahvaljuje prefektom za njihovo dosedanje delo, ne omenja pa vzroka njihove odstavitve. Dodati je treba, da se je predsednik vlade Rakosi v svojem govoru 11. februarja pritoževal nad težkim položajem v raznih pokrajinah. Govoril je o nezadostni borbi proti kulakom, o slabem poteku vpisovanja posojila, o povišku kupnih cen, o skromnem številu kandidatov KP, o premajhni udeležbi pri setvenem tekmovanju in o drugem.

Minister za gradnjo Ladislav Sandok se je tudi pritožil nad polovičnimi uspehi gradbene industrije. Voditelji sindikatov gradbene industrije, ki so bili nadomeščeni lani pozneje, so podali ostavko, čim so priznali svoje napake.

PRAGA, 17. — Pred dvema dnevoma je policija obkolila jezuitski samostan v Pragi. Preiskali so tudi samostan in baje aretirali dva jezuita. Policijska preiskava je bila baje prav tako v samostanu redentoristov in v samostanu salezijancev, kjer so baje aretirali dva salezijanca. Vse te aretacije in preiskave naj bi bile v zvezi s tako imenovanim čihotskim čudežem.

ALBANSKI VODITELJI se oddaljujejo od ljudstva

Izključevanje starih revolucionarjev in poštenih komunistov iz delavske stranke in koncentriranje oblasti v rokah nekaj ljudi

BEOGRAD, 17. — Sklicujoč se na najnovejše čiščenje v CK delavske stranke Albanije piše današnja «Politika» v članku pod naslovom «Kaj se sedaj dogaja v Albaniji», da pomeni izključevanje starih revolucionarcev iz partijskih organizacij in državnih služb zamenjavanje ljudske demokracije z neomejeno oblastjo birokracije in nasilja. List poudarja, da pomeni prevzemanje položajev odstranjenih ministrov albanske vlade po članih politbiroja vedno večjo koncentracijo oblasti v roke nekoliko ljudi z Enverom Hodžo na čelu, ki so se s svojim brezpogojnim izvrševanjem ukazov sovjetskih predstavnikov popolnoma oddaljili od albanskega naroda.

«Politika» pravi dalje, da so Abedin Sehu, Nijazi Islami, Nedžip Vincani in Sucuri Kerezi, ki so bili pri zadnjem čiščenju izključeni iz CK albanske delavske stranke, stari revolucionarci, v glavnem delavci, zaslužni borci in organizatorji narodno-osvobodilne borbe ter komunistične partije Albanije.

Dalje piše «Politika», da je Enver Hodža organiziral prvi kongres delavske stranke Albanije pod geslom vdanosti Sovjetski zvezi. Mnogi pošteni komunisti so nasedli tej njegovi paroli verujoč, da sta stvarni napredek Albanije in njena socialistična izgradnja mogoča edinole z moralno in materialno pomočjo ZSSR in držav vzhodnega bloka. Z druge strani so smatrali, da je edina pot za obrambo socialističnih pridobitev v državi enotnost tega bloka sploh.

Medtem se je v času od kongresa do sedaj vedno jasneje videlo, da je bila ta parola navadna prevara in da je Enver Hodža uporabil in izkoristil to mahinacijo, da bi se rešil kontrole ljudi, ki so obsojali njegove aristokratsko-diktatorske metode, ki so po likvidaciji poštenega dela starih voditeljev, kakor sta bila Koči Džodže in Pandi Hristo, prišle vse bolj do izraza. Z druge strani ni bilo z industrializacijo in elektrifikacijo odnosno izgradnjo socializma v Albaniji, ki bi se morale izvajati s pomočjo posojil iz SZ, prav nič. Nasprotno, Albanija zapada v večjo gospodarsko bedo, v vedno težji zunanje-politični položaj, vse to pa povzroča stalno oddaljevanje naroda od partije odnosno od CK partije in edini stik centralnega komiteja z množicami ter edini način njegove varnosti ostaja policijski aparat ter njegova sredstva in metode.

V takem razvoju položaja prihaja do tega, da se oni pošteni del komunistov, ki niso pred prvim kongresom poznali Envera Hodže in njegove klike ter so bili pripravljeni iti preko vsega tega, da ohranijo enotnost, danes postavlja v obrambo osnovnih načel socialistične morale. Prišlo je do odkritega izražanja nezadovojstva in poštenega kritiziranja na sestankih CK — kakor je bil to primer z Niazi Islamijem in verjetno z vsemi ostalimi — ne samo take politike, pač pa tudi glavnih krivcev za to politiko. Evo, zaključuje «Politika», to se v današnji praksi imenuje trockizem in protipartijsko delovanje ter se za take misli in besede ne preganjajo samo omenjeni štirje člani CK, pač pa cela vrsta drugih poštenih komunistov.

BUENOS AIRES, 17. — Na šahovskem turnirju v Mar del Plata je Jugoslovan Vasja Pirc premagal Argentinca Rossetta. Jugoslovan Gligorič pa je remiziral z Luckijem.

Plačilna unija in dvojne cene

luknje v poročilu OEEC za Washington

Po dobrih treh tednih gostovanja v Washingtonu pri ameriški upravi ECA in drugih tamošnjih oblasteh, so se vrnili v Pariz predstavniki Odbora za evropsko gospodarsko sodelovanje OEEC, skupno z «letečim» ministrom Harrimanom in novim političnim direktorjem, holandskim zunanjim ministrom Stikkerjem, ki so ga britanski krogi vendarle vsilili odboru. Preko oceana so šli, da predlože tam drugo poročilo o ERP-poslovanju odbora in da dado pojasnila o gospodarskem položaju v Zapadni Evropi. Ameriški kongres je namreč pričel razpravo o kreditih za tretje «Marshallovo leto».

Dve stvari sta bili v ospredju pogovorov na drugi strani luže. Obe že poznamo in zasledujemo dalj časa. Prvič gre za ustvaritev evropske «plačilne unije» in drugič, za večjo sprostitev trgovine med zapadnoevropskimi državami.

Glede prve je nastopil nov moment: vašingtonska uprava ECA je sklenila odtegniti od kreditov za tretje ERP-leto vsoto 600 milijonov dolarjev in jo uporabiti za finansiranje «plačilne unije». Ves čas so temu nasprotovali britanski krogi. Njih zadnji izgovor je bil, da si je Vel. Britanija nabrala med vojno velika bremena v funtih šterlingih, vsled česar se ne more pridružiti celinskim državam pri uniji. Toda Američani so privlekli na dan izvedence, ki so ugotovili, da bi pokazal plačilni promet funtovega področja z Evropo prebitek v korist funtovih dežel ter da so tedaj angleške «skrbi» brez podlage. Nevtralni opazovalci pa vseeno ne vedo ali je računati na angleško popustljivost, čeprav 600 milijonov dolarjev ni kar tako lahko prezreti.

Tudi glede drugega vprašanja ni večjih novic. Nekateri menijo, da pomeni vest o nekakšni konferenci važnejših uradnikov trgovinskih ministrstev raznih držav, ki naj bi jo sklicali v Parizu proti koncu tega meseca, poskus nadaljevati po stopinjah lanskoletne konference, na kateri je Cripps navsezadnje pristal na odpravo kontingentov za 50 odst. medevropske trgovine. Sedaj naj bi razpravljali o nadaljnjih oprostitvah, zlasti pa o «nevidnem» prometu, t. j. o prenosih finančnega kapitala. Toda med tem stvari na področju carin niso napredovale, carine pa pomenijo novo barikado, ko je odpadlo 50 odst. kontingentiranja. Nemajhna težava je seveda tudi glede vprašanja «dvojnih» cen, namreč enih za domači trg in drugih za izvoz. Vsemu temu se pridružuje nazadnje še vpliv britanskih volitev. Kakor glede «plačilne unije», so Britanci tudi glede odprave sistema «dvojnih» cen popolnoma nasprotni tem novotam. In ker je bil rezultat volitev v Angliji «ne tič ne miš» torej ni izgledov za kake radikalne odločitve, dokler ne pride do razjasnitve angleškega notranjepolitičnega položaja. To se utegne zavleči do jeseni, do novih volitev. Zato se menda po hodnikih uradov OEEC odbora čuje mnenje da še dalj časa ne bo glede politike «dvojnih cen» nikakih izpremememb, zlasti še, ker bi ostalih 18 držav-članic pristalo in izvedlo izpremembe le v duhu «kolektivnosti», t. j., ako tudi vsi ostali store isto.

Svet je torej postal majhen, v kapitalističnj polovici svetovnega gospodarstva si niti v omejenem krogu zapadnoevropskih držav med seboj ne morejo delati več koncesij, pa tudi nočejo. Boj se bije za vsako tržišče, tudi majhno, drug drugega opazujejo, kam in po čem prodaja, gre že za britvice, bižuterijo, pa za klobuke in kravate — kaj šele za stroje in avtomobile! In zato so vsi trmasti — če angleški stric noče, pa še jaz ne! — in tudi vašingtonski grom pogosto ne zaleže.

Na prvi pogled se zdi neverjetno, da je vprašanje dvojnih cen takšna zapreka. Povrhu še, ko ne gre za dumping, t. j. izvoz pod ceno, marveč za dobavljanje blaga v inozemstvo po višjih cenah kakor domačemu notranjemu trgu posamezne države. Vendar pa je zadeva tako resna, da so jo pariški gospodje kratko in malo zamolčali v poročilu, ki so ga nesli v Washington, ker pač niso utegnili skrpucati niti kake običajno «elegantne» formule, pod katero se skriva praznina. Zadevo so preučevali in ugotovili, da gre za dvojne cene pri premogu, jeklu, železovi rudi, surovem železu, kaliju in fosfatih, konoplji in stavbnem lesu. To so seveda le najvažnejše postavke, ki dajejo največje razlike. Na vse pač ni mogoče misliti. Osnovno vprašanje te preiskave je bilo: koliko vplivajo te različne cene, t. j. višje cene za izvoz, na pogoje običajne trgovske tekme med državami-članicami in s tem na prostost trgovanja. Kajti, ako je vloga neke države glede preskrbe z določenimi surovinami zelo važna za ostale članice, pa ta država dobavlja domači industriji te surovine ceneje kakor drugim in ji s tem zagotovi absolutno prednost v konkurenčnem boju, potem druge države ne bodo hotele pristati na odpravo uvoznih kontingentov, visokih carin in podobnih zaščitnih sredstev.

Glavna ovira za odpravo sistema dvojnih cen je Vel. Britanija in njen premog, ki velja za inozemstvo več kakor za angleško industrijo. Britanci trde, da je to posledica pomanjkanja po eni in težnje po stabilizaciji notranjih cen po drugi strani. Če bi odpravili dvojne cene, bi to pač zelo negativno vplivalo na izvoz. Le zadostno povečana proizvodnja in odprava pomanjkanja, da bi privedli do odprave sedanjega sistema cen. Britanski državni premogovni urad pribija na tono izvozu namenjenega premoga 20 do 22 šilingov ali 30 odst. notranje cene. Lani so izvozili okrog 19 milijonov ton ali 10 odst. proizvodnje, od tega le 3,8 odst. v zapadnoevropske države. Toda v nekatere ogromno: Irska je v ERP-letu 1948-49 uvozila premog 100odstotno iz Anglije. Danska 50-odstotno, Portugalska 30odst., Švedska 20odst., Norveška 15-odstotno. V teh deželah je torej britanski pribitek na ceno premoga odločilno ali pa zelo močno vplival na proizvodne stroške tamošnjih industrij. S tako ustvarjenimi razlikami, dodatnimi dohodki, dobavlja britanski «coal board» premog domačim industrijam mnogo ceneje, povečuje njih konkurenčno sposobnost v inozemstvu. Da pa ne bi tega izrabila splošna notranja potrošnja je premogova poraba racionirana.

Ako zdaj pogledamo na vprašanje dvojnih cen, se pokaže v drugačni luči in postane verjetnost, da bi se britanski krogi temu orožju v konkurenčnem boju na svetovnih tržiščih kmalu odpovedali, zelo majhna. Storili bi to ako bi dobili za to enakovredno odškodnino v drugi obliki, ali pa tedaj, ko se bodo dovolj okrepili in obvladovali trge vsi ti ogromne in kakovostne proizvodnje.

Razen Britancev se tega sredstva poslužujejo seveda tudi drugi, toda vsi so na ameriški pritisk že izjavili pripravljenost, da se mu odpovedo. Nemški premog je bil n. pr. pod konec 1949 za 20 odst dražji v izvozu kakor doma. Primer je isti kakor v Angliji. Glede jekla velja ta sistem pri pločevini, ki je še primanjkuje, in se drže sistema dvojnih cen razen Anglije še Zapadna Nemčija in Francija. Francijo in Svedsko so obtoževali, da ravnata tako pri železnih rudah. Za kalijeva gnojila in severnoafriške fosfate morajo v inozemstvu plačevati 30-40 in 45 odstotkov več kakor na francoskem področju. 80 odst. fosfatov pa izvozijo! Vse to gre v prid francoskega položaja v izvozu agrarnih pridelkov. Italija je dosleč pridobivala pri izvozu konoplje 10-15 odst. več, zdaj mislijo to ukniti. Švedska je podobno prodajala gradbeni les 10 odst dražje zunaj kakor doma, bo pa menda to letos odpravila. Močnejši si pač več upajo in največ seveda tisti, ki imajo največjo industrijo.

xxx

Narašča policijski teror v Italiji

De Gasperi izrablja svojo „agrarno reformo" kot pretvezo za povečanje policijskega pritiska na kmetijske delavce in kmete brez zemlje - Protestne stavke in demonstracije - Več ranjenih zaradi surovih policijskih napadov

RIM, 17. — De Gasperi skupno z notranjim ministrom Scelbo pripravlja vedno nove akcije proti kmetijskim delavcem, ki se borijo za zemljo. Pri tem sodeluje Scelba z odkrito fašističnimi elementi. Sinoči sta se De Gasperi in Scelba razgovarjala o vprašanju javnega reda v zvezi s policijsko ofenzivo proti kmetom brez zemlje. Po končanem razgovoru je Scelba izjavil, da smatra vlada potrebno «odločno izvajati direktive za vzdrževanje javnega reda ter proti vsakemu poizkusu nezakonitosti». Pri tem je poudaril obstoj velikih policijskih sil, ki da so «žalostna potreba», ki da jo narekuje «nasilje nekaterih političnih struj».

Ko govori De Gasperi o «agrarni reformi», je to le pretveza, da opraviči policijski pritisk na kmetijske delavce in kmete brez zemlje. To je De Gasperi tudi potrdil, ko je demokristjanska parlamentarna skupina razpravljala o vladnem osnutku «agrarne reforme» in o osnutku, ki ga je predložil poslanec De Martino kot predstavnik veleposestnikov. Izjavil je namreč, da so reforme prvi pogoj, «da se zopet privedejo v legalnost nekatera področja, kjer vlada sedaj strpljivost». Ta področja, ki jih je De Gasperi omenil, so namreč oni kraji, kjer je delavsko gibanje močnejše. De Gasperi je s svojimi izjavami o «normalizaciji» jasno pokazal, da je njegova «reforma» le opravičilo za povečanje policijskega pritiska na podeželju. In ravno ta namen je imel njegov včerajšnji razgovor s Scelbo.

Sicer pa se na splošno že opaža povečani pritisk policije po vsej Italiji. Tako so n. pr. v sredo aretirali v Cagliariju poslanca v regionalnem parlamentu Dessanaya ter regionalnega tajnika socialistične stranke Branca pod obtožbo, da sta pozivala kmete, naj zasedejo zemljo zasebnikov. Na vsej Siciliji so aretirali okoli 300 ljudi. V odgovor na ta izzivanja so danes proglasili v Cagliariju enourno splošno protestno stavko. Tudi v pokrajini Foggia je policija aretirala 24 ljudi, 61 pa jih je ovadila sodišču pod obtožbo, da so zasedli zasebno zemljo.

Četrturno protestno stavko so proglasili danes tudi v Rimu kot protest proti dogodkom v Margheri. V prestolnici so delavci priredili tudi veliko demonstracijo proti fašistični organizaciji MSI, pri čemer so uničili njen sedež. Policija je seveda takoj prihitela in delavce razgnala. Ti pa so se ponovno zbrali pred ameriškim konzulatom, kjer so priredili novo demonstracijo in policija je znova surovo nastopila, pri čemer je bilo več ljudi ranjenih. Aretirali so okoli 100 ljudi.

Ravno tako so turinski delavci danes zapustili delo v tovarnah ter so uničili sedež fašistične organizacije MSI kot protest proti fašističnemu delovanju te organizacije, katere člani stalno izzivajo incidente. Tudi tu je policija surovo nastopila, a demonstranti so se branili s kamenjem. Bilo je okoli 20 ranjenih in policija je aretirala okoli 60 delavcev.

Minister za narodno obrambo Pacciardi je danes pred parlamentarno komisijo za zunanje zadeve v zvezi z atlantskim paktom izjavil, da program za vojaško pomoč nalaga Italiji vojaške obveznosti, da pa italijanski vojaki ne bodo odhajali na vojaške vaje v inozemstvo. Vendar je pripomnil, da so predvidene skupne vojaške vaje na ozemlju «zavezniških držav». Trdil je dalje, da v zvezi s pošiljanjem ameriškega orožja ne misli Italija prekoračiti višine, ki jo določa mirovna pogodba. Dejal je, da ima Italija sedaj osem divizij, ki da so nezadostno oborožene, mirovna pogodba pa dovoljuje 12 divizij od 180 do 185 tisoč mož. Seveda niso v tem všteti karabinerji in policijske sile, glede katerih se je sam Scelba pohvalil, da so precej številne.

Danes je minister Pella poročal o gospodarsko-finančnem položaju in to bo bo začetek debate o proračunu 1950-1951.

Policija je izvršila mnogo aretacij. Upor bi se moral začeti s splošno stavko.

Grazianijev proces

RIM, 17. — Na Grazianijevem procesu so bile danes zaslišane razbremenilne priče. Pričal je general Giuseppe Corrado, bivši poveljnik vojnega okrožja v Brescii. Izjavil je, da se njegova divizija po navodilih Grazianija nikdar ni borila proti italijanskim oddelkom, ki so se borili na strani zaveznikov. General Amedeo De Cia, bivši poveljnik v Liguriji je govoril, da je borba proti italijanskim partizanom bila pod poveljstvom generala Wolfa, poveljnika nemških SSovcev.

Odkrili so element št. 98

BERKELEY, 17. — Znanstveniki so odkrili nov element št. 98. Imenovali so ga kalifornium. Element ima najvišjo atomsko težo.

Prosto ustanavljanje strank v Zahodni Nemčiji

BONN, 17. — Svet zavezniške visoke komisije, ki se je sestal danes popoldne pod predsedstvom francoskega visokega komisarja v Nemčiji Francoisa Ponceta je preučeval zakonski osnutek o reorganizaciji rudnikov in jeklarn Zahodne Nemčije. Svet je prav tako preučeval nekatere zadeve v zvezi z vojaškim varnostnim uradom pod predsedstvom generala Hodgesa, ki bo, kot kaže, vodil ta urad.

Politične stranke in združenja nepolitičnega značaja se bodo lahko odslej naprej v Zahodni Nemčiji ustanavljala brez dovoljenja zahodnih sil. Svet zavezniške visoke komisije je danes popoldne odobril zakon, ki ukinja odredbe vojaških vlad o ustanavljanju strank in združenj v britanski in francoski coni. V ameriški coni so namreč že ukinili te odredbe.

55% češkega izvoza gre na Zahod

PRAGA, 17. — Glasilo češkoslovaške KP «Rude Pravo» objavlja daljši uvodnik, v katerem poudarja potrebo o povečanju kapacitete težke industrije in predvsem izdelave strojev, ki je osnovni temelj izgradnje socializma. V članku je navedeno, da gre še vedno 55 odst. češkoslovaškega izvoza v kapitalistične države. Zato poziva članek vse organe načrtne gospodarske izgradnje, naj spremenijo industrijsko proizvodnjo v toliko, da bo trgovinska izmenjava usmerjena k ZSSR in državam načrtnega gospodarstva.

Fotoamaterji FLRJ v Mednarodni zvezi

BEOGRAD, 17. — Jugoslovansko združenje fotoamaterjev je bilo sprejeto kot 17. član Mednarodne zveze fotografske umetnosti (FIAP). Letos se bodo jugoslovanski fotoamaterji udeležili prve fotografske razstave te zveze, ki bo v juniju in juliju v Bernu. Jugoslovansko združenje se je že udeležilo nekaterih mednarodnih fotografskih razstav v Argentini, Mehiki in Egiptu ter je prejelo povabilo na razstavo v Avstriji in Švici.

ŠESTI DAN PLANIŠKEGA TEDNA

Polda je skočil 114 m

Jugoslovan Kordež je zmagal v teku na 18 km pred norveškimi in avstrijskimi tekmovalci

PLANICA, 18. — Z mednarodno tekmo v smučarskem teku na 18 km so se zaključile tekme med planiškim tednom, katti jutri je splošni počitek, v nedeljo pa se bo planiški teden zaključil s skakanjem na 80 in 120 metrski skakalnici.

Proga za današnji smučarski tek je imela 320 m višinske razlike. Potekala je s travnika pred veliko planiško skakalnico in postaje Planica, nato ob železniški progi do Podkorena, kjer je zavila v desno navzgor proti Tamarju, kjer je bil 13. km. Od Tamarja pa je vodila še pet km po planiški dolini do velike skakalnice, kjer je bil cilj. Slavni jugoslovanski tekač Smolej Franc je pred tekmo izjavil, da je proga precej težka. Tekmovalo je 35 tekačev, med njimi dva Avstrijca in 2 Norvežana. Med tekmo je 5 tekmovalcev odstopilo. Najhujši del proge je bil med 5. in 12. km, koder je proga ves čas vodila navzgor.

Favorita za današnjo tekmo sta bila Norvežana, vendar je končni rezultat stvar dokaj spreobrnil, kajti zmagal je Jugoslovan Kordež Matevž s časom 1.12,31. Sledili so mu: 2. Schneberger Sepp (Avstrija) 1.13,22; 3. Knific Jože (FLRJ) 1.13,33; 4. Razinger Tone (FLRJ) 1.13,34. Kot je znano, je ta jugoslovanski tekmovalec zastopal Jugoslavijo na tekmah za svetovno prvenstvo v Ameriki. 5. Slattem Niels (Norveška) 1.14,20; 6. Pogačnik Tone (FLRJ) 1.14,50.

Po končanih tekmah so se na veliki planiški skakalnici vršili občajni študijski skoki. Prvi je skočil Polda, ki je takrat stavil znamko 106 m. Razboršek je v zelo lepem stilu dosegel 94 m. Prvič je danes na veliki skakalnici skakal mladi jugoslovanski skakalec Zidar, ki je pri skokih na 80-metrski skakalnici pokazal tolikšno sigurnost, da ga je vodstvo pripustilo k skokom z velike skakalnice; skočil je 72 m. Italijan Pennacchio je skočil 99 m, nato pa Klančnik v krasnem stilu 100,5 m. Stari znanec s planiške skakalnice Rudi Finžgar je šel na 103 m, za njim Avstrijec Groemmer 99 m, Italijan Trivella 83,5, njegov rojak Da Col 93, Rogelj 99. V drugi serji skokov pa je postavil Polda letošnjo največjo dolžino s skokom 114 m. Gledalci, ki jih je bilo okoli 5000, (tokrat večinoma dijaška mladina, ki je prispela s posebnimi vlaki), so uspeh priljubljenega skakalca z navdušenjem pozdravili. Ko se je navdušenje poleglo, je zaplaval po zraku Razboršek, ki je doskočil pri 80 m. V svojem drugem skoku z velike skakalnice je Zidar že dosegel 83 m. Za Pennacchiom, ki je pristal pri 95 m, se je spustil Klančnik, ki je v sijajnem stilu dosegel 106 m; to je bil najlepši skok današnjega dneva. Cez 100 m so potegnili še Finžgar, ki je skočil 110 m, Groemmer s 105 m in Rogelj s 103 m. Italijana Trivella in Da Col sta skočila 90 in 96 m; zadnji s padcem. Norveški skakalci danes niso skakali, ker so izjavili, da so trudni. Odskočišče, ki so ga včeraj znižali, so danes zopet zvišali.

EGON KRAUS

Opozorilo belgijskih delavcev kolaboracionističnemu kralju

V številnih pokrajinah so delavci razglasili protestno stavko proti nameravanemu povratku Leopolda

BRUSELJ, 17. — Danes zjutraj je stavkovni val zajel več belgijskih pokrajin. Splošna zveza belgijskih delavcev je namreč danes razglasila 24-urno stavko v južnih rudarskih predelih Belgije. Stavka je nekako opozorilo Leopoldu, ki se namerava vrniti v Belgijo. Praktično je stavka postala splošna v Charleroi in Monsu. V Charleroi so začeli stavkati tudi tramvajski uslužbenci. Podobne stavke so zajele tudi kovinsko industrijo v Hainautu in Couilletu. Tudi delo v premogokopih Liegea je zastalo. V nekaterih središčih kovinske industrije okrog Liegea so danes organizirali zborovanja, na katerih so stavkajoči zavzeli stališče. Tudi v Monsu so začeli stavkati rudarji vseh premogokopov. Do sedaj še ni prišlo do nobenega incidenta. V okrožju Charleroi je danes zjutraj zastalo delo v 28 rudnikih. Stavka je skorajda popolna v železarski, kovinarski, mehanični in steklarski industriji Charleroia. Računajo, da trenutno stavka v Belgiji 250 tisoč delavcev. Na Splošni zvezi belgijskih delavcev pravijo, da je stavkovni val v valonskih pokrajinah prostovoljen izraz delavcev, ki je presenetil same sindikalne voditelje.

V ganskem okrožju vlada popoln mir. Krožijo vesti, da so prepeljali orožnike iz te pokrajine v valonske pokrajine, kjer so se začele stavke. Glasilo belgijske KP «Drapeau Rouge» piše danes, da bodo delavci zastavili pot diktatorskemu kralju. Gotovo je, da se bo delavsko gibanje nadaljevalo prihodnje dni.

Ministrski predsednik Eyskens je ob prihodu v Bruselj izjavil, da se namerava sestati z regentom princem Karlom. Vlada pa da se bo že lahko sestala popoldne. Na vprašanje ali bosta jutri sklicani obe zbornici, je Eyskens izjavil, da mora zbornico sklicati vlada. Liberalni ministri, ki so se sestali danes popoldne, niso ničesar sklenili. Zato se bodo sestali ponovno jutri zjutraj pred sejo vlade. Splošno vlada negotovost, kaj bodo sklenili liberalci: ali bodo podali ostavko, ali pa bodo še naprej sodelovali v vladi.

SOFIJA, 17. — Člani bolgarskega poslaništva v Washingtonu, ki jih je bolgarska vlada odpoklicala, potem ko so bili prekinjeni diplomatski odnosi med ZDA in Bolgarijo, so prispeli v Sofijo.

DJILASOV GOVOR V Beogradu

BEOGRAD, 17. — Danes dopoldne je na predvolivnem zborovanju beograjskih študentov govoril član politbiroja CK KPJ Milovan Djilas.

Tečaj pri OZN

LAKE SUCCESS, 17. — Pri Organizaciji združenih narodov bo začel 3. aprila večmesečni tečaj za uradnike članic Organizacije združenih narodov in za osebje organizacij, ki delujejo na mednarodnem področju. Tečaju bo prisostvovalo 29 mož in žena iz 20 držav. Izbral jih bo poseben odbor OZN izmed 39 kandidatov, ki jih je predložilo 26 držav.

Skoraj vsi kandidati so civilni uradniki pri zunanjih ministrstvih dotičnih držav. Predavali jim bodo vodilni člani tajništva OZN.

Iz Jugoslavije je izbran Miodrag Mihajlović.

LAKE SUCCESS, 17. - Glavni tajnik OZN Trygve Lie je izjavil, da se bo konferenca nezadostno razvitih dežela začela 16. maja v Lake Successu in bo trajala tri dni. Glavni namen konference bo določiti, v kakšni meri bodo vlade sodelovale pri finansiranju programa, ki je bil izdelan na zadnji skupščini OZN.

Pred svojim pragom naj pometajo!

Včerajšnja «L'Unità» objavlja na tržaški strani pismo vidalijevskega kominformističnega vodstva Enotnih sindikatov cone A Svetovni sindikalni zvezi. V tem pismu zahtevajo kominformisti, naj bi Svetovna sindikalna zveza poslala v cono B nekakšno «preiskovalno komisijo». Ta komisija naj bi «ugotovila» nekakšno «zatiranje svobode delavstva» s strani Enotnih sindikatov cone B in naj bi hkrati prišla čimprej, t. j. pred 16. aprilom, ko bodo v coni B upravne volitve itd.

Neštetokrat smo že dokazali, in vsakemu poštenemu tržaškemu demokratu je popolnoma jasno, da Vidalijevo kominformistično vodstvo Enotnih sindikatov že 20 mesecev ne počenja nič drugega kot to, da izvaja v Trstu linijo italijanske šovinistične politike pod krinko slavnega imena Enotnih sindikatov. Z dosledним demokratičnim resnično razrednim in revolucionarnim tržaškim delavskim gibanjem so ti šovinistični kominformisti že zdavnaj izgubili vsako zvezo. Njihova glavna naloga se v zadnjem času sestoji le v tem, da vršijo nenehno provokacijsko kampanjo proti coni B.

Z najnovejšim pismom Svetovni sindikalni zvezi pa bi hoteli pripraviti novo provokacijo in izkoristiti avtoriteto Svetovne sindikalne zveze, od katere zahtevajo sedaj, naj bi poslala že omenjeno «preiskovalno komisijo» v cono B.

Mnenja smo — in z nami vred misli tako večina tržaškega delavstva — da ni prav nobene potrebe pošiljati nikakršnih preiskovalnih komisij v cono B Tržaškega ozemlja, v tisto cono, kjer si je ljudstvo priborilo svojo ljudsko oblast, kjer je ljudstvo izvedlo agrarno reformo in dalo zemljo tistemu, ki jo obdeluje, kjer se ustanavljajo obdelovalne produkcijske kmečke zadruge, kjer delavstvo organizirano v svojih Enotnih sindikatih predstavlja največjo oporo ljudski oblasti, kjer ni brezposelnosti, temveč celo pomanjkanje delovne sile. Se manj pa je treba preiskovalnih komisij zaradi predstoječih upravnih volitev, ki se bodo vršile na podlagi najbolj demokratičnega volivnega zakona, ki je kdaj koli v zgodovini veljal v teh krajih; ni potreba nobenih komisij tam, kjer se ogromna večina ljudstva pripravlja na volitve s programom nacionalizacije vseh večjih industrijskih in pridobitnih podjetij, katera hoče delovno ljudstvo vzeti v svojo upravo v korist vsega prebivalstva: Skratka: nobene komisije ni treba tam, kjer ima delavstvo oblast v svojih rokah!

Če je torej preiskovalna komisija Svetovne sindikalne zveze potrebna za Tržaško ozemlje, bi bilo potrebno poslati takšno komisijo v cono A, da resnično preiše in do temelja razkrinka početje današnjih kominformističnih voditeljev Enotnih sindikatov. In če bi takšna komisija SSZ podrobno preučila in analizirala vso izdajalsko politiko kominformističnih voditeljev ES v Trstu, bi morala nujno priti do zaključka, do katerega je prišla večina tržaškega delavstva: da je treba te izdajalske kominformistične voditelje strmoglaviti z vodstva slavne tržaške borbene razredne delavske organizacije Enotnih sindikatov!

Skozi sito in rešeto

Jalova izmikanja akcijskih očetov

Na naš polemični članek, ki je bil natiskan na tem mestu v naši sobotni številki 11. t. m. pod naslovom «Uravnoteženi in veliki ljudje v najhnih časih» nam očetje akcijskega odbora niso v svojem glasilu «Demokracija» nič odgovorili. Smatrajo, da je dovolj napisati «pojasnilo», ki ga ponatiskujejo iz včerajšnje številke omenjenega njihovega glasila: «V tukajšnjem tisku se pripisujejo Akcijskemu odboru za obrambo STOja članki, izjave in poročila, s katerimi nima Akcijski odbor nikake zveze. Akcijski odbor odgovarja samo za članke, ki izidejo z njegovim imenom».

Da ne bo nobenega dvoma, naj še enkrat povemo našim čitateljem predvsem kdo so akcijski očetje, t. j. kdo sestavlja Akcijski odbor; njegovi člani so: dr. Fr. Tončič, dr. Josip Ferfolja, dr. J. Agneletto, dr. Fr. Vesel, J. Trčon, ing. Milan Sosič in Josip Podobnik. Prvi «t. č.» predsednik odbora je bil dr. Fr. Tončič, sedaj pa je dr. J. Agneletto. Ves odbor je vzel za svoje glasilo «Demokracijo», ki pa je hkrati glasilo dr. J. Agneletta, t. j. sedanjega «t.č.» predsednika Akcijskega odbora (t. j. trenutno glavnega akcijskega očeta!) in dr. Fr. Vesela, ki sta hkrati voditelja znamenite slovenske dolarske zveze, katere glasilo zopet «Demokracija».

*Vprašamo se: čigavo glasilo je torej «Demokracija»? Glasilo dr. J. Agneletta, predsednika in člana Akcij

TRŽAŠKI DNEVNIK

Ne nasedajte!

Občinski svet občine Repentabor je predvčerajšnjim na svoji izredni konferenci izglasoval resolucijo, v kateri se med drugim naproša Varnostni svet OZN, naj bi pospešil imenovanje guvernerja. Za resolucijo je dal pobudo tako imenovani akcijski odbor, čeprav njegov predlog ni bil v celoti sprejet.

V našem dnevniku smo že ponovno dokazali in razkrinkali vso demagogijo in politično špekulacijo, ki jo za geslom «pospešitve imenovanja guvernerja» skrivajo akcijski očetje ne gledé na to, ali so «neodvisni» ali pa dolarski zvezniki ali papeževi vatikanski «krščanski očetje», katerim so se tako navdušeno in prisrčno pridružili tržaški vidalijevski kominformisti. Poudarili smo ponovno, da je kominformistom v izvajanju njihove italijanske imperialistične politike priključitve vsega Tržaškega ozemlja k Italiji ob današnjem tukajšnjem in mednarodnem političnem položaju začasno nujno potreben prav guverner, in sicer celo takšen guverner, kakršnega je svojčas predlagala britanska vlada in s katerim bi bila sedaj zadovoljna tudi sovjetska vlada. Vsi pa vemo, da zahteva britanska vlada z ameriško in francosko vred, že od 20. marca 1948. leta — priključitev vsega Tržaškega ozemlja k Italiji. Že večkrat smo povedali in opozorili na tisto, kar je gledé te in takšne guvernerske politike italijanske komunistične partije in Nennijeve socialistične stranke, povedal Nenni sam v rimskem senatu, ko je dejal, da je edino imenovanje guvernerja in nato izvolitev skupščine, ki bi izglasovala priključitev obeh con Tržaškega ozemlja k Italiji, edini način, po katerem bi bilo mogoče na «demokratičen način» ponovno «odrešiti neodrešeno» Tržaško ozemlje in ga vrniti «Madre Patrii». Pred dvema dnevoma smo objavili celo fotografijo članka glasila KPI «L'Unità», ki je obenem glasilo tudi tržaških kominformistov, v «katerem se popolnoma odkrito govori, da je Tržaško ozemlje «TERRA ITALIANA» in da ga je treba v določenem času in na določen način zopet vrniti «Madre Patrii» Italiji.

Guverner pomeni torej danes najboljšo pot za priključitev vsega Tržaškega ozemlja k Italiji, kajti na tisti način, ki ga razlagajo in propagirajo italijanski socialisti in kominformisti, bi na priključitev pristala prav gotovo tudi Sovjetska zveza, t. j. priključila bi se anglo-ameriško-francoskemu predlogu o priključitvi STO-ja k Italiji, češ, saj to je pač volja večine Tržačanov samih!

Tako torej stoji stvar z guvernerjem. Kljub temu pa to, sicer na videz zapleteno vprašanje, marsikateremu našemu poštenemu človeku ni jasno. Zaradi tega se je tudi zgodilo, da so nekateri pošteni občinski svetovalci repentaborskega občinskega sveta predvčerajšnjim demagoškemu geslu akcijsko-kominformističnega omenjene resolucije nasedli in za to resolucijo glasovali. Zato opozarjamo vse naše ljudi, da demagoškemu in politično-špekulantskemu geslu akcijskih očetov in kominformistov o guvernerju ne nasedajo!

Zavedati se moramo, da bi imenovanje akcijsko-kominformističnega guvernerja pomenilo danes najboljšo pot za priključitev vsega Tržaškega ozemlja k «Madre Patrii» Italiji!

ZA KONGRES OSVOBODILNE FRONTE

se naše ljudstvo temeljito pripravlja

Školjet

Tudi zadnje dni je bilo v Trstu in v okolici več sestankov članov OF. Tako je bil sinoči na Vrdelski cesti sestanek pristašev OF iz Školjeta. Prisotni so poslušali z zanimanjem govornika, ki je na kratko objasnil stališče Osvobodilne fronte do vpračanja Tržaškega ozemlja in je opisal razne mahinacije drugih političnih skupin, od italijanskih šovinistov pa do novorojenega «akcijskega odbora», ki hočejo zaslepiti naše ljudstvo s propagando proti Jugoslaviji in coni B, ter se skrivajo pod lažnivim geslom o obrambi Slovencev tega ozemlja.

Iz kratkega pregleda sedanjega političnega stanja na tem ozemlju in diskusije, katere so se udeležili skoraj vsi prisotni, je bila razvidna velika važnost kongresa Osvobodilne fronte, za Tržaško ozemlje, ki se bo vršil v bližnji bodočnosti. Za ta kongres so prisotni tudi izvolili svoje zastopnike ki so: Perhinek Stanko, Mermolja Ivan, Micheluzzi Milan, Lakoš Emil, Urusič Vincenc.

Škorklja

V četrtek se je sestal tudi sektor OF iz Ul. Commerciale in Verniellisa na svoj predkongresni sestanek. Tov. Jelinčič je poročal o sedanjem položaju «tržaškega vprašanja», ki ga rine italijanska šovinistična javnost in kominformistična gonja spet na ostrino.

Sovinizem kominformistične struje je dokončno razkrinkalo njihovo uradno glasilo «Unità», ki je te dni priznalo, da njihova «boljša rešitev» pomeni le združitev celotnega Tržaškega ozemlja k «madrepatriji». Sedaj bodo lahko tudi slepci opazili — seveda ako bodo hoteli — kominformistično stališče.

SDZ in tzv. «neodvisni Slovenci» so pa že dovolj jasno pokazali, kako pošteno mislijo z «neodvisnostjo» Tržaškega ozemlja. Ko so Anglo-ameriканci dejansko priključevali Tržaško ozemlje k Italiji, kaj so tedaj napravili ti branilci Trsta proti tem ukrepom svojih gospodarjev Molčali so in bodo molčali, kot je to bila in bo usoda hlapcev v vseh časih.

Na sestanku so bili izvoljeni sledeči delegati na kongres: Kavčič Josip, Franc Žerjal, Albina Orel, Rafaela Mazukin, Franc Krešević, Drago Vitez, Friderik Trampuž in Franc Batagel.

Rojan-Greta

V sredo zvečer se je vršil sestanek članov OF z Grete in Rojana. Tov. M. Ravbar je razložil z jasnimi besedami stališče OF v vprašanju Tržaškega ozemlja. Poudaril je zlasti važnost izjave jugoslovanskega zunanjega ministra Edvarda Kardelja, ki je prinesla v tržaško problematiko popolno jasnost. Predavatelj je govoril tudi o pomenu kongresa OF, ki bo podal obračun dosedanjega dela in nakazal smernice za delo v bodočnosti.

Po živahni diskusiji so člani OF izvolili delegate za kongres OF: Sukljan Anton, Furlan Anton, Bucik Rafko, Sušteršič Marija, Justin Kristina, Ukmar Alojz, Pernarčič Albert, Pernarčič Ludvik, Perovšek Stanko, Vogrič Franc, Kosovel Ivan, Prinčič Virgil, Novak Ivan, Susič Sonja, Mahnič Rudolf, Valenčič Franc, Vitez Srečko, Jeršinovič Josip, Kobal Franc in Trebec Ivan.

Medja vas

Istega dne je bil tudi sestanek v Medji vasi. Tovarišica Mrakovčičeva je govorila o pomenu Osvobodilne fronte za nas Slovence in za demokratično gibanje na Tržaškem ozemlju. Obsodila je vso ogabno gonjo, ki jo v sklopu tako imenovanega tržaškega vprašanja izvajajo vse reakcionarne skupine s kominformovci vred proti coni B in njeni ljudski oblasti. Poudarila je, da je vsa šovinistična in kominformistična propaganda za priključitev Tržaškega ozemlja k Italiji naperjena proti pridobitvam osvobodilne borbe, ki jih ljudstvo cone B svobodno uživa in ki ne bo nikoli dopustilo povratka v dobo, ko so mu usodo krojili kapitalistični izkoriščevalci. Nič boljši od italijanskih šovinistov in kominformovcev pa niso ljudje, ki so se zbrali okoli «akcijskega odbora», ki ni drugega kot po tujcih dobro plačana z namenom, da bi z zavitimi besedami slepili naše ljudstvo, ker tako od njih zahtevajo njihovi gospodarji.

Ko so se zborovalci med diskusijo še do dobra pomenili o raznih vprašanjih, ki se tičejo naše nadaljuje borbe, so izvolili delegate, ki jih bodo zastopali na prihodnjem kongresu.

* * *

Na sestanku v CEROVLJAH, ki je bil že pred tednom, so bili za kongres izvoljeni naslednji delegati:

Za **Mavhinje:** Urdih Zdravko, Petelin Josip, Trampuž Anton, Žužek Franc, Furlan Ema.

Za **Cerovlje:** Legiša Elda, Kocjančič Olga, Legiša Viktor, Petelin Jožef, Legiša Marija.

Konec stavke INAM-a bo v ponedeljek

Kakor kaže, bo danes menda vendarle prišlo do podpisa pogodbe o ureditvi delovnih odnosov uslužbencev INAMa, s čimer bi bila dokončno zaključena tudi dolgotrajna stavka prizadetih. Način ureditve te delovne pogodbe, ki je nanjo pristal tudi upravni svet ustanove, sicer ne bo povsem zadovoljiv, vendar kolikor toliko sprejemljiv, ker obeta urediti vsaj poglavitne zahteve stavkajočih.

Uslužbenci tržaškega INAMa trenutno še nimajo v rokah besedila sporazuma, da bi ga mogli proučiti in pristati nanj. Vsekakor bo v Trstu stavka trajala do tedaj, ko bo sporazum podpisan, do česar bi moralo po vesteh iz Rima priti že sinoči, odnosno najkasneje danes zjutraj.

Na podlagi zadnjih vesti pa ki so že v kasni noči prispele iz Rima, so se sindikalni voditelji sporazumeli, da se bo stavka uslužbencev INAM-a končala v ponedeljek.

Proslava ustanovitve Tržaške brigade

v Lokavcu pri Čepovanu 16. IV. 1950

Dne 16. aprila 1950 bo v Lokavcu pri Čepovanu proslava ustanovitve Tržaške brigade, ki je bila ustanovljena dne 5. aprila 1944. Potrebno je, da se te proslave udeležijo vsi borci partizani in aktivisti in s tem dokažejo, da niso in tudi nikoli ne bodo pozabili na borbo, ki so jo vodili skupno, z ramo ob rami, slovenski in italijanski partizani Tržaškega ozemlja. V tej borbi, ki je imela za cilj, da se za vedno uniči kruti sovražnik demokracije in napredka, nacifašizem, se je skovalo slovensko-italijansko bratstvo, bratstvo proti kateremu se danes zaganjajo vsi sovražniki delovnega ljudstva, od imperialistov, italijanskih in slovenskih reakcionarjev do informbirojevcev. Prav zaradi tega se bodo v velikem številu udeležili te proslave partizani in aktivisti našega ozemlja in s tem ponovno dokazali, da se borba, ki je ustvarila to bratstvo, še nadaljuje.

Samo v skupni borbi bomo lahko uspešno branili pridobitve narodno - osvobodilne borbe in demokracije, katero danes uživajo vsi jugoslovanski narodi.

Zato poziva tajništvo Zveze partizanov Tržaškega ozemlja vse svoje člane in aktiviste, da se polnoštevilno prijavijo za omenjeno proslavo.

Prijave sprejema potovalni urad «ADRIA-EXPRESS» v Ulici F. Severo št. 5 - Trst.

TAJNISTVO Z. P. STO-ja

Z IZREDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA NA REPENTABORU

Za zgraditev slovenskega kulturnega središča v Trstu

Predlog zastopnika Ljudske fronte tov. Škabarja soglasno sprejet - Načrt za javna dela - Veliki Repen bo dobil javni telefon, stroški bodo znašali okoli en milijon lir

V četrtek dopoldne je bila izredna seja občinskega sveta repentaborske občine, ki je trajala od 9. do 14. ure. Občinski svetovalci so podrobno razpravljali o sestavi načrta javnih del za drugo polletje. Obravnavali so vas za vasjo in za vsako upoštevali njene potrebe.

ZA VELIKI REPEN so sklenili, da bodo predlagali v odobritev VU popravo ceste s Cola na zgoniško cesto do občinske meje, popravo ceste Veliki Repen - Mali Repen, športno igrišče v Velikem Repnu, stanovanjsko hišo za 10 stanovanj, novo napajališče, asfaltiranje trga in ceste skozi Veliki Repen, dodelitev podpore za napeljavo vode v zasebna stanovanja, asfaltiranje ceste iz Velikega Repna proti Općinam do meje tržaške občine, prosvetni dom v Velikem Repnu ter zboljšanje občinskih pašnikov.

ZA COL: prenos vodovodne pipe in novo napajališče, popravilo ceste po «Rupi» s Cola do jugoslovanske meje, asfaltiranje ceste proti postaji civilne policije in okrog občinskega urada, popravilo ceste do repentaborske cerkve, ter stanovanjsko hišo s 5 stanovanji.

ZA FERNETICE: stanovanjsko hišo z 8 stanovanji, eno vodovodno pipo ter javno stranišče pri bloku.

Občinski svet je tudi soglasno sprejel predlog, da se naprosi vojaška uprava, naj ustanovi kmetijsko šolo in da potrebni denar za zgraditev poslopja, ki naj bi bilo v repentaborski občini za vso cono A.

Zastopnik Ljudske fronte, občinski svetovalec Škabar Silvester, je predlagal, da občinski svet soglasno zahteva od oblasti, da popravi škodo, ki so jo tržaškim Slovencem storili fašisti s požigom Narodnega doma. S predlogom tov. Skabarja so se strinjali vsi svetovalci in zahtevajo, da oblast zgradi čimprej za vse Slovence cone A kulturno središče v Trstu in sicer v centru mesta.

Na seji so sklenili tudi, naj občinska uprava zahteva od predsedstva cone, da dovoli imenovanje občinskih gozdnih čuvajev. Odobrili so prodajo določene površine zemljišča Škabarju Francu s Cola, da si bo lahko sezidal hišo. Župan je nato sporočil občinskim svetovalcem, da je bila odobrena napeljava javnega telefona na Veliki Repen in da bodo za to delo uporabili denar jusarjev v znesku okoli en milijon lir.

Po sestavljanju načrta za javna dela so nekateri svetovalci prišli na dan s sopi resolucij in papirjev, ki so jim jih poslale razne politične struje iz Trsta. Sami pa si niso bili na jasnem, kaj prav za prav pomenijo tisti papirji, ki so jih zložili na predsednikovo mizo. Nazadnje so sami skovali svojo resolucijo za Varnostni svet, od katerega zahtevajo, da bi pospešil imenovanje guvernerja. Resolucija je bila soglasno sprejeta. (Glej o tem članek na drugem mestu!)

V DVORANI NA STADIONU «PRVI MAJ» RAZSTAVLJA PEVSKI ZBOR «SLAVKO SKAMPERLE» ČEZ 200 DARIL, KI JIH JE PREJEL NA SVOJIH TREH TURNEJAH PO JUGOSLAVIJI. SLIKA NAM KAŽE DEL RAZSTAVE. NA DESNI PA JE PEVOVODJA TOV. VENTURINI, KI GOVORI PRI OTVORITVI RAZSTAVE.

Šport v nedeljo

Nogomet. V VII. povratni tekmi za prvenstvo Tržaškega ozemlja bodo jutri naslednja srečanja: na igrišču v Novi Gorici ob 15: Nova Gorica - Sv. Ivan; v Piranu ob 15: Piran - Brtonigla; v Kopru ob 15: Meduza - Aurora; na Općinah ob 15: Općine - Gorica; v Umagu ob 15: Umag - Arrigoni; na stadionu «Prvi maj» ob 14: Montebello - Ponzianina in ob 16: Sv. Ana - Novi grad.

Za zmagovalce lahko z gotovostjo računamo Novo Gorico, Piran, Općine, Arrigoni, Sv. Ano in Montebello dočim bi srečanju med obema koprskima moštvima Meduzi in Aurori prisodili neodločen izid. Verjetno bo ta tekma zaradi izenačenih moči tudi najbolj zanimiva.

V III. nogometni nedelji za «Mladinski pokal» se bodo srečali sledeči pari: na Općinah ob 9: Bazovica - Skedenj; ob 11: Općine - Dinamo; ob 14: Olimpija - Polet; na stadionu «Prvi maj» ob 10: Sv. Ivan - Kostalunga; ob 12: Montebello - Dijaki.

Zmago v teh srečanjih bi prisodili Montebellu, Sv. Ivanu, Olimpiji, Općinam in Skednju. Bomo videli, če smo se kaj zmotili.

Tekma v hitri hoji. Lahkoatleti Tržaškega ozemlja obeh con se bodo to nedeljo pomerili v hitri hoji. Proga, ki bo dolga približno 8 km pojde iz Bazovice v Padriče, Trebče in nazaj v Bazovico, kjer bo cilj. Začetek prireditve točno ob 9.30.

Motociklistične dirke. Skupina «Centauri Triestini» pripravlja za nedeljo pester spored motociklističnih dirk na Trajanovi obali blizu kopališča Ausonia za vse vrste motorjev. Za zmagovalce je razpisanih mnogo nagrad. Vstopnina za občinstvo stane 200 lir, za člane FMI in otroke 100 lir.

Vlom v delikatesno trgovino

Včeraj ob 16 se je zglasil na glavni policijski postaji Mase Umberto, lastnik delikatesne trgovine v Ul. Lazzaretto Vecchio 17. Službujočemu osebju je povedal, da so njegovo trgovino med 13.20 in 14.30 obiskali neznani vlomilci in iz blagajne ukradli 50.000 lir. Pri vsej smoli ima okradenec vsaj to srečo, da so vlomilci pustili pri miru vse drugo blago.

S PEVSKIM ZBOROM „VODNIK" IZ DOLINE V GUŠTANJU

Gostovanje v Jugoslaviji - pobuda za novo delo

Pevsko društvo «Vodnik» iz Doline je gostovalo 11., 12. in 13. marca v Guštanju in obiskalo Maribor.

Že v Ljubljani sta čakala goste predstavnika iz Guštanja in Maribora, ki sta nas nato spremljala ves čas našega obiska po Sloveniji.

Na kolodvoru v Mariboru je Dolinčane pozdravil v imenu organizacij tov. Viktor Svagelj ter jim želel najprijetnejše bivanje v severnem delu Slovenije. Sindikalno kulturno-umetniško društvo «Angel Besednjak» pa nam je dal na razpolago motorni vlak in z njim smo se odpeljali po Dravski dolini proti Guštanju.

Iz motornega vlaka smo občudovali lepo Dravsko dolino, posebno pa nove naprave, ki rastejo ob Dravi za izkoriščanje tega močnega vodnega toka. Poleg že dograjenih hidrocentral na Mariborskem otoku in na Fali, grade hidrocentralo na Vuzenici, obratuje pa že dravograjska elektrarna. V načrtih sta še dve hidrocentrali pri Vuhredu in Ožboltu, tako da bo vseh 6 hidrocentral na Dravi tvorilo velik kombinat, ki bo proizvajal velike količine za industrijo tako potrebne električne energije.

V Dravogradu smo se ustavili. Tovariš Herman, kapelnik guštanjske godbe, naš stalni spremljevalec, ki je bil vedno povsod in pri vsakem ter izpolnjeval naše neizgovorjene želje in skrbel s svojim vedrim humorjem za dobro voljo, nas je hotel zadržati v Dravogradu toliko časa, dokler ne bo v Guštanju vse tako, kakor je določil pred svojim odhodom v Ljubljano. Tam so nas pričakovali šele z rednim vlakom, a mi smo po zaslugi mariborskih železničarjev bili pred Guštanjem pred določenim časom, saj vozi motorni vlak - izdelek Mariborskih železniških delavnic 120 km na uro.

Se prav nam je to prišlo. Ogledali smo si Dravograd, to mejno mestece med Stajersko in Koroško ter se nato nekaj minut pred rednim vlakom pripeljali na cilj našega potovanja v Guštanj.

Na kolodvoru nas je čakalo presenečenje. Godba SKUD-a «Prežihov Voranc», ki jo sestavljajo delavci iz železarne, nam je zaigrala, pevski zbor, v katerem so bila dekleta v narodnih nošah, nam je zapel. Pogumno nas je pozdravil mali pionir, pionirka pa nam je izročila šop cvetja.

Od kolodvora se je razvila povorka v Guštanj in prav gotovo ni bilo Guštanjca, da ni šel z nami ali nas ob cesti pozdravljal. Tako lepo nam je bilo, ko smo videli izraze bratstva svobodnih koroških Slovencev, ki so se stopnjevali ves čas našega bivanja med njimi. Kakšen pogum vliva to v naša srca, kakšno voljo, da se še naprej neomajno borimo vse dotlej, dokler ne bomo združeni z njimi v svobodni domovini.

Titov dom je bil zvečer poln. Domačini so bili navdušeni nad petjem Dolinčanov, ploskali so jim in zahtevali, da več pesmi ponovijo. Pevski zbor «Vodnik» in njegov pevovodja Cvetko Marc, sta lahko ponosna na uspeh, ki bo na prihodnjem gostovanju brez dvoma še večji, kajti vsi pevci in pevovodja so ob gostovanju v Guštanju zaželeli, da gredo še v Jugoslavijo, in da kljub težavam, ki jih imajo doma, naštudirajo še novih pesmi.

SKUD «Prežihov Voranc» je poklonil pevskemu društvu «Vodnik» sliko pokojnega pisatelja - domačina, po katerem nosi guštanjsko društvo tudi ime.

Drugi dan so nas Guštanjci vodili na dom Prežihovega Voranca po krasni Koroški pod zasneženo Peco. Bili smo v domu, kjer je Prežihov zadnja leta delal, videli smo borno kočo, v kateri je preživel svojo mladost. V vasi Kotlje na pisateljevem grobu so tržaški pevci zapeli v spomin velikega pisatelja. Tov. Zorko Jelinčič pa je govoril o umetniku, ki ni ustvarjal le književnih umetnin, temveč je s svojo dosledno poštenostjo in revolucionarnostjo vplival na razvoj vseh svojih rojakov.

Popoldan smo že preživeli v Guštanju. Videli smo velike nove stanovanjske bloke, ki jih grade za delavce v železarni, videli gradnjo nove moderne gimnazije, spoznavali se z ljudmi, ki izpolnjujejo to, za kar se je njihov veliki vzor Lovro Kuhar boril.

Ob slovesu nam je zopet zaigrala godba, še nekaj pesmi, pozdravi in že moramo v motorni vlak, ki so ga mariborski železničarji poslali po nas. Tov. Cuk se zahvali vsem za izredno gostoljubnost, za resnično bratski sprejem, ki bo nam vsem ostal neizbrisno v spominu.

Vlak zapelje do Dravograda in dalje po Savinjski dolini do Celja, odtod pa v Maribor.

Naslednje jutro smo si ogledali Mariborsko tekstilno tovarno. Na tovarniškem dvorišču so nas že čakali delavci in pevski zbor Sindikalnega kulturno - umetniškega društva «Slava Klavora» nam je zapel v pozdrav dve pesmi. Tudi Dolinčani so jim zapeli, zahvalili za sprejem in si nato v skupinah ogledali ogromno tovarno, kjer stko dnevno na tisoče in tisoče metrov blaga. Tovarna je najmoderneje urejena, stroji delujejo brezhibno, tisti, ki stroje upravljajo pa so zavedni jugoslovanski delavci, ki vse svoje sile zastavljajo v to, da bo produkcija čim večja in čim boljša, da bodo tudi oni pri svojem delu doprinesli kar največ za izpolnitev petletke. Med 5000 delavci je večji del ženske delovne sile, ki tudi po uspehu ne zaostaja za moškimi tovariši. Med njimi so večkrat ne udarnice, tudi take, ki so že izpolnile petletni plan.

Se zadružno klet smo si ogledali, v kateri je spravljeno vino iz mariborske okolice. Klet z velikanskimi sodi povečujejo, zgradili so v njej betonske cisterne, velike kot sobe, vse je polno žlahtne kapljice, glavnega pridelka iz okolice Maribora.

V ponedeljek zvečer smo se pač morali vrniti nazaj v Trst. Ni bilo lahko, kajti prelepo nam je bilo. Vso pot do Trsta smo se pogovarjali o novih vtisih, ki smo jih doživeli, o novem življenju, ki ga živi sleherna vasica, vsak človek, o velikih delih, ki jih ustvarjajo v Jugoslaviji.

Govorili bomo tu v Trstu samo to, kar smo videli, ni nam treba ničesar olepševati, ničesar dodajati, kajti to je že tako veliko, da zmore to ustvarjati le krepka, ljudska, socialistična država, kot je danes Jugoslavija.

Gostovanje v Guštanju in obisk v Mariboru bo ostal v zgodovini društva «Vodnik» med najlepšimi dogodki, v srcih članov pa vzpodbuda za novo prosvetno delo in borbo proti vsem temnim silam na Tržaškem ozemlju in v svetu.

N. M.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sobota 18. marca
Ciril, Budimir
Sonce vzide ob 6.14, zatone ob 18.14. Dolžina dneva 12.01. Mlaj vzide ob 6,16, zatone ob 18.11.
Jutri nedelja 19. marca
Jožef, Slavoljub

SPOMINSKI DNEVI

1414 je bil zadnjič ustoličen koroški vojvoda na Gosposvetskem polju po obredu, ki je najznamenitejši spomenik nekdanje slovenske samostojnosti v Karantaniji.
1871 začetek pariške komune.
1904 se je rodil pesnik SREČKO KOSOVEL v Sežani na Krasu. Kot visokošolec v Ljubljani se je preživljal z instrukcijami in honorarji, dokler ni v osmem semestru svojega visokošolskega študija v Ljubljani februarja leta 1926 hudo obolel, nato toliko okreval, da se je lahko vrnil domov v Tomaj, kjer je kmalu nato umrl. Njegova literarna zapuščina je presenetljivo bogata in dokazuje, da je s Kosovelom umrl eden najrazboritejših mladih duhov in izredno nadarjen pesnik. Njegova borbena oblika je esej, njegova pesem je neposreden pogled in krik.

PROSVETNA DRUŠTVA

Pevski zbori ne zamudite ogledati si razstavo pevskega zbora «Slavko Skamperle» na stadionu «Prvi maj». Razstava je odprta danes od 18. ure dalje, jutri (nedelja) pa ves dan od 9. dalje.

Slovensko prosvetno društvo «MORJE» v Sesljanu priredi jutri 19. t. m. ob 16

koncert v Vižovljah

(gostilna Blažina)

SODELUJEJO: pevski zbor iz Nabrežine, pevski zbor iz Sempolaja in igralska družina iz Barkovelj.

VABLJENI VSI! ODBOR

Knjižna razstava v Bazovici

Prosvetno društvo v Bazovici bo imelo danes v soboto od 20. ure dalje ter jutri dopoldne na sedežu krajevnega odbora razstavo knjig. Poleg starejših knjižnih izdaj bodo razstavljene tudi vse novejše knjige.

Vabimo vse ljubitelje knjig, da si razstavo ogledajo.

Odbor

STRELSKE VAJE

TRST, 17. (PIO TRUST) — Na openskem strelišču ob cesti, ki vodi proti Sežani, se bo vršilo od 20. do 26. marca od 7,30 ure do 17.30. ure dnevno streljanje s samokresi kalibra 45.

ČISTILCI MIN PREDAVAJO V ŠOLAH

Ostanke orožja in razstreliva

je treba dokončno odstraniti in s tem nevarnost, ki preži zlasti na šolske otroke

Tiskovni urad civilne policije javlja, da se je pričela v teh dneh tudi po šolah voditi kampanja za uničevanje iz vojne pozabljenega nevarnega orožja. Predavatelji iz vrst čistilcev min so imeli posebna predavanja, katerih namen je, prikazati šolskim otrokom nevarnost, ki preži nanje, kadar se igrajo z iz vojne pozabljenim orožjem.

Čistilci min so tako v prvih dve dneh obiskali deset šol na podeželju, tako slovenskih kot italijanskih, in sicer na Proseku, v Sv. Križu, Devinu, Saležu, Zgoniku itd. Predavanja so takoj rodila praktične uspehe in so čistilci min na krajih, ki so jim jih označili učenci našli več granat, bomb in drugega orožja. S predavanji bodo zato nadaljevali toliko časa, da bodo predavatelji obiskali vse šole na Tržaškem ozemlju.

* * *

Tudi pretekli četrtek je bil zelo naporen za čistilce min, ki so v Devinu, Proseku in drugod našli precej eksplozivnega orožja, med drugim tudi tri ročne bombe, en 45 mm možnarski izstrelek, en 81 mm možnarski izstrelek, dva 149 mm topniška izstrelka ter po en topniški izstrelek 152 mm, 105 mm, 75 mm, 65 mm, 37 mm itd.

Pošten otrok

Na glavno policijsko postajo je včeraj proti večeru prinesel 12-letni Michelini Mario iz Skednja 685 denarnico s 711 lirami in osebnimi dokumenti, katero je zgubila Pagarelli Marija iz Ul. Tasso 3, kjer dobi izgubljeno tudi nazaj.

Ponarejenih 5000 lir je skušal razpečati

V sredo 15. t. m. ob 11 dopoldne so člani civilne policije zalotili v veži Italijanske komercialne banke v Ul. Mazzini 55-letnega Piccola Alfreda in njegovega 14-letnega sina Alfreda iz Ul. Malcanton 12, ko sta od nepoznanih oseb kupovala vojaško blago. Policisti so takrat oba odpeljali s seboj na policijsko postajo, kjer so pri telesni preiskavi očeta našli 5000 lirski bankovec, za katerega so takoj zasumili, da je ponarejen. Aretirani Alfredo starejši je po kratkem zaslišanju povedal, da je dobil ponarejeni bankovec od Cattapana Gioacchina iz Ul. Genova 15, ki je lastnik tobakarne na Obrežju 3. novembra 1. Slednji mu je izročil ponarejeni denar, da bi ga on razpečal, nakar bi si pravi denar na polovico razdelila med seboj.

Člani civilne policije so se nato napotili v tobakarno na Obrežje 3. novembra, kjer jim je Cattapani priznal, da je res izročil aretiranemu Piccolu Alfredu omenjeni bankovec v razpečavo. V svoj zagovor je tudi omenil, da je sam postal v svoji tobakarni žrtev neznanega klienta.

Policija je oba Piccola aretirala, ker se bosta morala zagovarjati pred sodiščem zaradi razpečevanja ponarejenega denarja. Pred sodišče bo prišel tudi Cattapano Gioacchino, kateremu pa so podelili privilegij začasne svobode.

TRZASKA BORZA

Zlati šterling 7725-7800, papirnati šterling 1560-1580, dolar 665-667, telegrafski dolar 671-673, švicarski frank 155.60-156, 100 francoskih frankov 175-178, avstrijski šiling 21-22, zlato 880.

PO PETIH LETIH POJASNJEN ZLOČIN

POLICIJA ARETIRALA ZLOČINCE ki so umorili Coslovicha Lorenza

Policija je aretirala zločince, ki so 16. julija 1945 umorili v Ricmanjih Coslovicha Lorenza, da so se polastili 130 tisoč lir

Včeraj je leteči oddelek civilne policije zaključil s preiskavo proti skupini zločincev, ki so julija 1945. leta v Ricmanjih umorili Coslovicha Lorenza. Njihova preiskava je bila zaključena z aretacijo sledečih oseb, ki bodo zaradi obtoženega dejanja odgovarjale pred tržaškim porotnim sodiščem v Trstu: 60-letnega Marsija Antonija iz Sv. Marije Magdalene Spodnje 561, ki so ga aretirali 15.3. t. l.; 24-letnega Marsija Albina iz Sv. Marije Makdalene Spodnje 561, ki je bil aretiran 7.3. t. l.; Marsi Mirando in Marsi Ido, stanujoči istotam ter Giacomini Marijo iz Loga 23. Prav tako je policija prijavila sodišču Marsi Marijo in Marsija Dionisija, oba stabujočа v Sv. Mariji Magdaleni Spodnji 561, katerima je policija dovolila privilegij začasne svobode.

Umor, zaradi katerega se bodo morale zgoraj omenjene osebe zagovarjati pred sodiščem, se je dogodil 16. julija 1945 v Ricmanjih. Tistega dne je Giacomini Marija prišla k umorjenemu Coslovichu Lorenzu in mu ponudila v prodajo neki zaboj. Predlagala mu je, naj si pride zaboj ogledat na njeno stanovanje. Umorjenec je nato s 25-letnim sinom Elijem in svakom Passero Ottavianom iz Ul. Della Croce 3 res šel na stanovanje Giacomini Marije v Log 223, da bi se dokončno pomenil o nakupu zaboja. Ker pa so tam Giacomini Marijo zastonj čakali, so se vsi trije napotili proti Trstu. V bližini nekega potočka v Ricmanjih pa jih je napadla skupina ljudi, ki so bili oboroženi s puškami. Vodila jih je Giacomini Marija. Vnela se je majhna borba, v kateri je nekdo iz napadalcev ustrelil pokojnega Coslovicha Lorenza. Njegovemu sinu Eliju, ki je bil takrat ranjen v stegno desne noge in svaku Passeru Ottavianu, pa se je takrat posrečilo, da sta napadalcem ušla. Po zločinu so pobrali Coslovichu 130.000 lir in vse dragocenosti, ki jih je imel pri sebi.

Kot smo že zgoraj omenili, se je policiji šele po skoraj petih letih posrečilo, da je pojasnila zločin

OBVESTILO IZLETNIKOM V PLANICO

Vsi izletniki v Planico se morajo danes med uradnimi urami zglasiti na uradu «Adria-Express», da dvignejo posebno potrdilo, s katerim bodo imeli na potovanju razne ugodnosti in olajšave. — Vlak odpelje z glavnega kolodvora v nedeljo, točno ob 2.00 zjutraj.

Pionirji!

Bliža se 1. maj. Dobro se pripravljajte, da bo prvomajski telovadni nastop čimbolje uspel. Vabimo vse pionirje in pionirke k telovadbi, ki bo jutri 19. t. m. ob 9.30 dopoldne na stadionu «Prvi maj».

Družabni večer Slovenskega gospodarskega združenja

Danes 18. t. m. priredi SGZ v gostilni Suban pri Sv. Ivanu svoj družabni večer s plesom. Člane in prijatelje opozarjamo, da se bo točil tomajski teran in rezala kraška potica (presnic). — Članom in prijateljem so vabila že razposlana. V primeru, da bi kdo vabila ne prejel, naj ga dvigne v tajništvu SGZ.

OBVESTILO KMETOVALCEM

Obveščamo vse kmetovalce, da se danes 18. t. m. konča razdeljevanje nakazil za lucerno - večno deteljo po znižanih cenah. Tisti, ki so jo že naročili, naj dvignejo nakazila v predpisanem roku pri Kmetijskem nadzorništvu, Ul. Ghega 6, I.

Osebne izkaznice

TRST, 17. (AIS). — Ukaz ZVU štv. 42, ki je bil pred kratkim podpisan, spreminja ukaz št. 228 z dne 15. decembra 1949, ki zadeva osebne izkaznice. Odstavek 1. ukaza 228 nadomešča naslednji paragraf:

«Vse osebe, ki so stare več kot 15 let in imajo svoje stalno bivališče (residenza) ali začasno bivališče (dimora) na angloameriškem področju Tržaškega ozemlja, (razen oseb, katerim je dovoljen vstop na področje na podlagi prvega odstavka člena 1. ukaza št. 181 z dne 31. avgusta 1949, ki je bil spremenjen s členom 1. ukaza št. 204 z dne 22. oktobra 1949,) morajo imeti osebno izkaznico na področju. Osebne izkaznice izdaja župan občine, v kateri ima prizadeta oseba svoje stalno ali začasno bivališče (residenza ali dimora).

Ukaz stopi v veljavo na dan, ko bo objavljen v Uradnem listu, verjetno 21. marca 1950.

NOVE GROBNICE NA POKOPALIŠCU V BARKOVLJAH

V najkrajšem času bodo pripravljene za nove grobnice za desetletno uporabo na pokopališču v Barkovljah v II. vrsti, kjer so posmrtni ostanki pokopanih od 9. februarja do 31. maja 1940. Rok za prijavo poteče 15. aprila. Kdor namerava prenesti posmrtne ostanke v drug grob, ali odstraniti nagrobne plošče in druge pogrebne znake, se mora do tega roka obrniti na odsek za pokopališča v Ul. Teatro 5, III. soba 43.

NOVE GROBNICE NA POKOPALIŠCU V SKEDNJU

Uprava občinskega pokopališča v Skednju sporoča, da bodo v kratkem na razpolago nove grobnice v IV. vrsti, kjer so posmrtni ostanki pokopanih od 15. marca do 10. septembra 1939. Kdor hoče prenesti posmrtne ostanke v drug grob, ali odstraniti pogrebne znake, se mora obrniti do 15. aprila na odsek za pokopališča v Ul. Teatro 5, III, soba 43.

NOCNA SLUZBA LEKARN V MESECU MARCU

Cammello, Viale XX Settembre 4, tel. 65-11; Codermatz, Ul. S. Pietro 2, tel. 80-68; Godina, Trg sv. Jakoba 1, tel. 90-212; S. Sabba, Trg Valmaura 10, tel. 95-978; Vielmetti, Borzni trg 12, tel. 51-11; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju imata stalno nočno službo.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

za Tržaško ozemlje

DANES 18. t. m. ob 20 gostovanje v MAREZIGAH s komedijo Ostrovskega
„Donosna služba"

JUTRI 19. t. m. ob 16 gostovanje v PIRANU s komedijo Ostrovskega
„Donosna služba"

V TOREK 21. t. m. ob 20 gostovanje v kinodvorani v NABREŽINI z Nušičevo komedijo
„Sumljiva oseba"

Gledališče Verdi

Nocoj ob 20.45 se bo predstavila v g

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301a - I. - TEL. 70

KDO IMA VOLIVNO PRAVICO

Za nedeljo dne 16. aprila 1950 so razpisane volitve v okrajna ljudska odbora Koper in Buje. Zato okrožni odbor Slovansko-italijanske antifašistične unije za Istrsko okrožje poziva vse, ki imajo v smislu odloka o volivnih imenikih volivno pravico v Istrskem okrožju pa bivajo trenutno izven tega teritorija, da se udeleže teh volitev in da v ta namen pravočasno preverijo oziroma zagotove svoj vpis v volivni imenik kraja, kamor so pristojni.

Zaradi jasnosti o tem, kdo ima v Istrskem okrožju volivno pravico, navajamo 2. člen odloka o volivnih imenikih, ki se glasi:

«Pravico voliti in biti voljen imajo brez razlike glede na spol, vero, raso, narodnost, poklic in stopnjo izobrazbe vse osebe, ki so pristojne v Istrsko okrožje, ki so izpolnile 18. leto starosti.

Za pristojne v Istrsko okrožje se smatrajo:

1. Osebe, ki so po določbah mirovne pogodbe z Italijo, priloga VI. člen 6, pridobile državljanstvo STO, če so imele na dan 10. junija 1940 domicil na področju sedanjega Istrskega okrožja.

2. Osebe, ki imajo na področju Istrskega okrožja svoj domicil ter izpolnjujejo enega izmed sledečih pogojev:

a) da so se rodile na področju STO, a so ga zapustile zaradi nacionalnega ali političnega preganjanja v času italijanske vladavine, ali so potomci teh oseb.

Volivno pravico imajo tudi otroci oseb, navedenih pod točko 2, če so se s starši ali z enim izmed njih stalno naselili v Istrskem okrožju preden so izpolnili 18. leto starosti.

Smatra se, da so imele na področju STO domicil na dan 10. junija 1940 (točki 1 in 2 a) tudi tiste osebe, ki so bile pred 10. junijem 1940 prisilno odvedene s tega področja po organih tedanjega režima, kakor tudi osebe, ki so služile vojaški rok, ali so bile mobilizirane v italijanski vojski v drugih krajih.

Volivno pravico imajo tudi žene volivnih upravičencev, ki same ne izpolnjujejo pogojev pod točko 1 in 2».

Vsi, ki imajo v smislu navedenega člena volivno pravico, naj pošljejo okrožnemu odboru SIAU za Istrsko okrožje v Kopru svojo prijavo da organizacija SIAU preveri, če so vpisani v volivni imenik, oziroma, da se v njihovem imenu reklamira, da se vpis izvrši. Prijava naj vsebuje tele podatke: rodbinsko in rojstno ime volivca in rojstno ime očeta, kraj in datum rojstva, poklic, pismenost, kraj, kamor je v Istrskem okrožju pristojen, kraj sedanjega bivališča oziroma zaposlitve (kraj, ulica in hišna številka bivališča, podjetja ali ustanove, kjer je zaposlen. To prijavo je treba poslati okrožnemu odboru SIAU čimpreje, najkasneje pa do 24. marca 1950.

Okrožni odbor SIAU za Istrsko okrožje.

Prevoz delegatov na okrajni plenum ZPP

Jutri v nedeljo 19. marca ob 9. uri bo v Kopru v mali dvorani tamkajšnjega gledališča okrajni plenum Zveze primorskih partizanov. Na ta plenum pridejo delegati in kot gostje predsedniki ter tajniki krajevnih organizacij ZPP.

Da se olajša prihod delegatov in ostalih tovarišev je organiziran prevoz z avtobusi, ki bodo vozili:

Iz Sečjol ob 7. Sv. Lucije 7.20, Portoroža 7.30, Pirana 7.30, Strunjana 7.40, Izole ob 8. uri, kamor naj pridejo delegati iz Saleta.

Iz Ankarana ob 7, Valmarina 7.20, Dekanov 7.30, Bertokov-Sv. Tomaža 7.40 uri.

Iz Vanganela ob 6.30.

Iz Babičev 6.40, kamor naj pridejo delegati iz Boršta, Laborja in Glema.

Iz Marezig ob 7, kamor naj pridejo delegati tudi iz Loparja.

Iz Sv. Antona ob 7.20, Cežarjev 7.30, Pobegov 7.40.

Iz Sv. Petra na križišče pri Sečjole ob 7. uri.

Nova vas in Krkavce imajo zvezo pri Roti ob 7.20. uri.

Padna in Korte imajo zvezo pri Bandelu ob 7.30. uri.

Puče, Koštabona, Pomjan, Smarje in Gažon imajo zvezo na križišču v Smarjah ob 7.40. uri.

KULTURNE PRIREDITVE s podelitvijo prehodnih zastavic

Jutri v nedeljo ob 15. uri popoldne bodo na Skofijah, pri Sv. Luciji, v Novi vasi in v Marezigah v okviru tekmovanja za 1. maj kulturne prireditve in podelitve prehodnih zastavic tistim vasem in množičnim organizacijam, ki so se do sedaj pokazale najboljše.

Vabljeni so vsi člani množičnih organizacij in ljudstvo, da se v velikem številu udeleži teh prireditev.

Buje

Frontna brigada odšla na melioracijska dela v dolini Mirne

Pred dnevi je odšla Frontna brigada bujskega okraja v dolino Mirne. Brigada je sestavljena iz štirih čet in šteje skupno 112 članov. Udeležba iz posameznih vasi je naslednja: Umag 28, Materada 7, Novi grad 17, Krašica 5, Buje 8, Brtonigla 5, Nova vas 5, Sv. Lovrenc 4, Pomjan 5, Savudrija 5, Sv. Marija na Krasu 5, Marušiči 5, Grožnjan 3 in Kaštel 10.

Brigada bo prispevala s svojim delom za korist splošnosti. Učinek izboljševalnih del bo občuten že v prvem letu, ker bodo namakalni kanali dovajali vodo zemlji, ki je prvovrstna za gojenje zelenjave in povrtnine na splošno.

IZGUBLJENA LISTNICA

Tovarišica Delosto Tončka je 16. marca izgubila na poti iz Strunjana v Koper listnico s 5.500 dinarji, osebno izkaznico in drugimi dokumenti. Prosi poštenega najditelja, da najdeno izroči na podružnici Primorskega dnevnika v Kopru.

Obvestilo izletnikom v Planico

Planinsko društvo, podružnica v Kopru, obvešča vse tiste, ki bi se radi udeležili izleta v Planico, da je čas za vpisovanje podaljšan ter da se zaključi danes ob 16. uri. Vpisovanje se nadaljuje na kraju kot že objavljeno.

PRESKRBA

Obvestilo za dvig živilskih nakaznic

Razdelitev živilskih nakaznic za april 1950 bo pri Istrski banki d.d. v Kopru za okraj Koper v času od 20. do 27. marca t. l. in sicer:

1. V ponedeljek 20. marca od 8. do 12. ure za predlagatelje, ki so vložili zahtevnice pri mestnem ljudskem odboru v Kopru.

3. Za ostale predlagatelje bomo objavili razpored naknadno v Primorskem dnevniku, La nostra lotta in po radiooddajni postaji v Kopru.

Opozarjamo, da se morajo prevzemniki izkazati s pooblastili in osebnimi legitimacijami.

Bivši borci v predvolivnem tekmovanju

Bivši borci so si v predvolivnem tekmovanju zadali velike delovne obveze. Pomagali bodo pri vseh delih, od katerih bo imela skupnost največje koristi, tako pri kanalizaciji mest, gradnji zadružnih domov, pogozdovanju in pri postavljanju spomenikov.

V Kopru je 26 bivših borcev napravilo pri delih za novo kanalizacijo 104 ure. To delo je bilo za mesto samo zelo potrebno, ker se prejšnje oblasti vsa dolga stoletja niso za to nič pobrigale. Kanali so bili pokriti samo z velikimi kamenitimi ploščami in je skozi reže uhajal neprijetni duh ter kvaril že itak slab zrak po ozkih in temnih ulicah. Sedaj tega ne bo več, ker polagajo na dno izkopanih kanalov cementne cevi.

V Pomjanu je sedem bivših borcev napravilo pri gradnji spomenika padlim partizanom 48 prostovoljnih ur. Pri gradnji hleva v Babičih je 17 borcev napravilo 66 ur. V Semedeli pa je pri pogozdovanju 16 partizanov napravilo pri pogozdovanju 64 ur.

Po vaseh pa se nadaljujejo množični predvolivni sestanki, na katerih ljudstvo diskutira o volivnem programu SILF, o razvoju in utrjevanju ljudske oblasti, o enoletnem planu in kongresu OF.

Iz Pirana nam poročajo o zelo uspelem množičnem predvolivnem sestanku Ljudske fronte v Tartinijevem gledališču, katerega se je udeležilo 600 ljudi. Navzočim je govoril tov. Bortolo Petronio, ki je orisal program Ljudske fronte in velik pomen, ki ga imajo volitve za našo cono. Vsi navzoči so navdušeno odobravali pravilnost govornikovih izvajanj. Večje število ljudi je po govoru poseglo v debato, kar dokazuje kako se v Piranu zanimajo za bližajoče se volitve.

V Sečjolah so imeli delavci solin sestanek sindikalne podružnice. Sklenili so, da bodo do 1. aprila napravili 1500 udarniških ur in uredili svojo menzo. Tistim tovarišem, ki se najbolj odlikujejo pri delu, bodo dali nagrade. V Izoli je bilo v nedeljo na udarniškem delu 150 ljudi, na Vršiču pa je 12 tovarišev napravilo 33 ur na čast volitev.

Dejanski napad edini argument kominformistov

V pomanjkanju političnih argumentov, s katerimi naj bi naši kominformisti potrdili pravilnost svoje kominformistične razbijaške politike, so se morali pač poslužiti sredstev, ki najboljše kažejo njihovo politično propalost in nenačelnost ter postopno prehajanje na linijo kriminalnega banditizma.

Naš vaščan Valentinčič Franc se je tudi pridružil tej družčini ter glede utrjevanja njihove linije nič ne zaostaja za drugimi. Rekli bi lahko, da zavzema celo prvo mesto. Ta mož ne izgubi nobene prilike, ne da bi blatil našo borbo. Svoje provokatorske izpade pa spremlja tudi njegov provokatorski način vedenja, s katerim bi hotel izzvati razburjenje in pretepe. Dokaz za to smo lahko vsi videli ob kongresu mladine in konference žena, ko je Valentinčič v družbi nekih poedincev provociral in žalil naše tovariše.

Dosleden tej liniji klevetanja, provociranja in agresivnih izpadov, je tudi v nedeljo v gostilni Figeli pričel s svojo običajno roboto ter dejansko napadel sovaščana, ki se je moral v silobranu pač braniti.

Ne gre sedaj za vprašanje: kdo je kriv, ker je to na dlani in vsem jasno, gre pa za nov dokaz, ki še bolj potrjuje že dostikrat dognano dejstvo, da se mora sleherni odstop od načelne in resnično demokratične linije končati s kriminalnim nasiljem. Vaščan.

Okrepčevalnica za šolske otroke

Uspelo predvolivno zborovanje žena

V sredo 15. marca je bilo v Piranu v Ljudskem domu zborovanje demokratičnih žen, katerega se je udeležilo okoli 120 tovarišic.

Tov. Avgusta Radivo je vodila sestanek in dala nato besedo tov. Paranzanu Antonu, ki je razložil navzočim program Ljudske fronte za bodoče prestavne volitve. Nadalje je pozival žene, naj se uveljavijo kot kandidatinje, kakor tudi naj z njim lastno vestnostjo posežejo v volivno borbo.

Tov. Giachin, predsednik mestnega ljudskega odbora v Piranu je za tem govoril o prostovoljnem delu in pozival zbovalke, naj v krogu svojih družin, sorodnikov in prijateljev vplivajo nato, da se bodo člani moški čimbolj odzvali prostovoljnemu delu. Pokazal je na razliko gospodarskih in političnih razmer v coni A in B ter zlasti na pomanjkanje delovne sile v našem okrožju, medtem, ko se v Trstu število brezposelnih vedno bolj veča. Prostovoljno delo ne pomeni morda tega, da naša ljudska oblast nima sredstev za plačilo delovne sile, temveč pri nas imamo v načrtu toliko gradenj, da nam primanjkuje delovna sila in zaradi tega posegamo in apeliramo na prostovoljno delo. To je utemeljeno tembolj iz te ga razloga, ker gredo vsa dela, pri katerih sodelujejo prostovoljci, v korist vsega ljudstva. Tov. Giachin se je dotaknil tudi nekaterih problemov, važnih za mesto Piran, v prvi vrsti pa okrepčevalnice za šolske otroke, ki je že gotova in ki bo pričela delovati takoj, kakor hitro bo rešeno vprašanje strežnega osebja.

V diskusiji, v katero so posegle številne žene, je bil eden glavnih predmetov ravno predvolivno delovanje, ki naj pripravi naše ljudske množice na tako važen dan, kakor so ravno volitve novih zastopnikov v okrajne ljudske odbore.

Tov. Avgusta je z zahvalo tovarišicam za njihovo udeležbo zaključila to tako lepo uspelo zborovanje.

KINO

KOPER:

17., 18., 19. marca «Tatovi kolesa»;

20., 21. marca «Družina Stoddard»;

24., 25., 26. marca «Janetina krivda»;

27., 28. marca «Robin Hood»;

31. marca, 1., 2. aprila «Kozorogovo znamenje».

IZOLA — ARRIGONI:

17., 18., 19. marca «Mehikanska bikoborba»;

24., 25., 26. marca «Totò-Mokò»;

27., 28., 31. marca «Venerin poljub»;

1., 2. aprila «Dve siroti».

IZOLA — ODEON:

17., 18., 19. marca «Dvojno življenje»;

20., 21. marca «Venerin poljub»;

24., 25., 26. 31., marca «Družina Stoddard»;

1., 2. aprila «Robin Hood».

PIRAN — TARTINI:

17., 18., 19. marca «Družina Stoddard»;

20., 21. marca «Janetina krivda»;

24., 25., 26. marca «Robin Hood»;

27., 28., 31. marca «Kozorogovo znamenje»;

1., 2. aprila «Totò-Mokò».

Stavka pri INAM v kratkem končana

Upravni svet državne ustanove za zavarovanje proti boleznim (INAM) je sprejel nov pravilnik o delovnih pogojih, katerega je izdelal skupni odbor, katerega člani so podtajniki zakladnega ministrstva in ministrstva za delo, pri čemer so upoštevali zahteve uslubencev.

Vsebina pravilnika je bila sprejeta tudi s strani predstavnikov delodajalcev in delavcev, ki so sestavni del upravnega sveta. Pravilnik bo v najkrajšem času izdelan in sprejet kot ministrski dekret.

KINO

VERDI. 17: «Rozana», F. Granger.

VITTORIA. 17: «Rdeča čarovnica», G. Russell.

CENTRALE. 17: «Potepuh mrtvega mesta», R. Young.

MODERNO. 17: «Zelena leta».

EDEN. 17: «Noči na vzhodu».

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - UL. S. PELLICO 1 - II.; TEL. 11-32

SEJA OBČINSKEGA SVETA

V Gorici 12.000 esulov in 10% brezposelnega prebivalstva

V Rim bodo poslali resolucijo z zahtevo, da se Gorica vključi v vladni načrt za pomoč gospodarsko šibkim conam

V četrtek zvečer se je nadaljevala seja mestnega občinskega sveta. Razpravljanje je potekalo okoli družinskega davka, o katerem se je na goriškem gradu že veliko govorilo na prejšnjih sejah.

V prvem delu seje je bilo govora o resoluciji «za mir», ki je bila predložena s strani KPI, ter o vprašanju administrativnega značaja. Tako je svet potrdil ukrepe občinskega odbora v zvezi z gradnjo novih stanovanjskih poslopij za uslužbence, napeljavo vodovoda v Podgoro in Pevmo itd.

Na četrtkovi seji, ki se je prav tako pričela ob 20.30, kateri pa je prisostvovalo le majhno število poslušalcev, je župan orisal vzroke, ki so dovedli občinski odbor, da je razveljavil dosedanja pravila o določevanju družinskega davka. Župan je tudi omenil, da so se predhodno posvetovali z občino v Bologni in Milanu, kako uvesti družinski davek, ne da bi bili pri tem prizadeti tisti davkoplačevalci, ki se preživljajo z redno in stalno plačo. Da bi se izognili tem nepravilnostim je odbor predlagal, naj se ustanovita dva občinska davčna sveta, in sicer eden za mesto in drugi za okolico, katera naj bi sestavljalo po deset članov izvoljenih od občinskega sveta. Poleg njih bo v svetu še po en uradnik, ki bo določen s strani urada za razdeljevanje financ - oddelka za davke in takse. Njihova poslovna doba bo trajala po dve leti, za svoje delo pa bodo odgovorni občinskemu svetu.

Sledila je obširna diskusija o pravilniku davčnih svetov. Med drugimi je govoril tudi svetovalec Batti, ki je izrazil zadovoljstvo nad novim postopkom o določevanju družinskega davka za leto 1950 ter dejal, da je treba pregledati prijave o dohodkih delavcev, ker je med njimi marsikdo, ki je prijavil višjo vsoto, kot jo dejansko zasluži. Govorili so tudi svetovalci Verbi, Culot in Gianantonio. Župan je nato od točke do točke prečital pravilnik o delovanju davčnih svetov. Okoli njega se je razvila obširna in dolgotrajna diskusija, ki je dovedla do delnih popravkov. Pravilnik je bil nato sprejet.

Takoj za tem se je prijavil k besedi dr. Poterzio, ki je predlagal svetovalcem, naj sprejmejo nujno resolucijo in jo odpošljejo ministrskemu svetu, ministrskemu predsedniku ter ministrstvu za industrijo in gospodarstvo v Rim.

Resolucija pravi, da je občinski svet v Gorici zvedel, da je predsednik republike odobril predlog obeh zbornic za posojilo, ki naj služi industrializaciji pokrajine Trenta ter za ponovno obratovanje onih industrijskih in obrtnih podjetij, ki so svoječasno obstajale na ozemlju, ki je z mirovno pogodbo pripadlo Jugoslaviji. Resolucija pravi, da je ministrski svet na seji 14. marca zvišal posojilo na 9 milijard, od katerih bodo 4 milijarde uporabile za industrijska in obrtna podjetja in konzorcije, ki so poslovali v Julijski krajini in Dalmaciji. Te štiri milijarde bodo razdelile tem podjetjem, ki bodo ponovno pričela obratovati v južni Italiji, v industrijskih conah Ancone in Apulije ter na otokih.

Nadalje je rečeno, da je z «absurdno politično mejo» bila razbita gospodarska enotnost naše pokrajine, pri čemer je Gorica izgubila številne industrijske in obrtne obrate. Poleg tega je trenutno v Gorici 12.000 istrskih beguncev, kar pomeni 10 odst. vsega prebivalstva. Tudi brezposelnost je v Gorici zelo v vseh italijanskih provincah zelo velika.

Z namenom, da bi ponovno pričela obratovati industrijska in obrtna podjetja, ki so bila uničena med vojno in po njej, ter da bi se odpravila brezposelnost v tej coni, svet nujno zahteva, da se med cone, ki uživajo finančno pomoč za industrijsko in obrtno delavnost, vključi tudi goriška cona, ki je bila že razglašena za gospodarsko nesamostojno.

K tej resoluciji je svetnik DFS Pavlin dodal, da se ne strinja s celotnim tekstom, vendar bo kljub temu glasoval zanjo. Sprejet je bil tudi sklep, da se resolucija ne pošlje po pošti, ampak da jo osebno vroči ali župan ali kdo drugi od članov občinskega odbora.

V Rimu razpravljajo o sporu v tržiški tovarni olja

Včeraj so se vršila v Rimu na ministrstvu za delo pogajanja za rešitev spora in položaja v tovarni olja v Tržiču, katero so delavci zasedli že pred dvema mesecema. Upamo, da bo spor v najkrajšem času rešen in se bo stanje v tovarni normaliziralo.

Na Jožefovo „Postržek" v Pevmi

Že tri nedelje zaporedoma sprejema prenovljena dvorana v Pevmi množice gledalcev, ki prihajajo od blizu in daleč h kulturnim prireditvam podgorske mladine. V nedeljo je bila ponovitev pravljičnega dela Frana Milčinskega «Mogočni prstan». Uprizoritev igre se je znatno zakasnila zaradi pogreba zavednega Slovenca, ki se je vršil ob isti uri, kot je bil javljen pričetek predstave.

Mladi igralci so se ob ponovitvi še bolj poglobili v svoje vloge in še bolje vživeli na odru kot ob krstni predstavi ter zaradi tega tudi bolje igrali. Gledalci niso štedili s priznanjem. Žal, da so med nami še vedno ljudje, ki mislijo, da so mladinske igre le za otroke in mladino, ter raje prebijejo nedeljske popoldneve v kinu, kjer se naslajajo ob delih dvomljive kakovosti. Da je že danes naša mladina na poželju tako plehka, da se vzgaja ob «Grand Hotelu» in podobni «šund» literaturi, da ji je edini cilj v življenju cenena zabava, ples in elegantne obleke, da nima smisla za nič, kar je našega narodnega in kar so nam naši dedje in pradedje ohranili do naših dni, često za ceno krvi, da živijo brez vzorov in resnih ciljev — se moramo zahvaliti naši žalostni preteklosti. Saj je namenoma in načrtno vzgajala ljudi v plehke in prazne lutke, da bi med njimi lahko uveljavila svoj režim.

Jutri 19. t. m. nam bodo podgorski igralci ponovno nudili nekaj prijetnih ur. Z uprizoritvijo Niccodemi - Albrechtovega «Postržka» nam bodo predočili sloje kapitalistične družbe od bogatašev in intelektualcev do dekleta — brezdomke, ki tava po rimskih ulicah. Pisatelj nam jo je s svojo zgodbo prikazal tako človeško in resnično, da mora vsak gledalec z veseljem spremljati usodo in pot mladega dekleta, ki se s svojo prirojeno bistrostjo in dobroto izogne moralnemu padcu in se dokoplje do vrednejšega življenja.

Marljivi podgorski igralci so ob krstni predstavi «Postržka» 26. februarja s svojo igro zadovoljili vse gledalce. Ugajala je zlasti nositeljica glavne vloge, ki je bila za svoje že kar umetniško podajanje nagrajena s toplim priznanjem in šopkom rdečih rož.

Za vse, ki dela še niso videli, bo ponovitev igre na Jožefovo ob 16. uri.

Očetu je ukradel denar za veseljačenje v Benetkah

Pijan šofer zakrivil smrt kolesarja na cesti pri Ločniku

Na zagovor pred goriško kazensko sodišče so bili včeraj klicani krivci nesreče, pri kateri je 22-letni kolesar Martinuzzi Humbert iz Fare izgubil življenje in pri kateri sta Kodermac Marij in Klede Silvan bila precej poškodovana. Kakor je vsej goriški javnosti znano, se je dne 11. februarja t. l. neznan avto zaletel na glavni cesti v Ločniku v tri kolesarje, ki so se vozili v smeri proti Gorici. Omenjeni Martinuzzi je naslednjega dne podlegel v colnici hudim poškodbam, medtem ko sta ostala dva zletela na, bližnji travnik in si tako rešila življenje. Po nesreči je avto z vso naglico odbrzel naprej proti mestu, tako da očividci nesreče niso na njegovi tablici utegnili niti prebrati številke. Toda naslednjega dne je policija pričela s preiskavo in že v nekaj dneh izsledila krivce in tudi poškodovani avtomobil. Ugotovila je, da so se tistega večera z avtomobilom iz Furlanije vračali pijani 33-letni Faganel Ladislav iz Ul. Aquilea 56, 42-letni Furlan Rudolf iz Ul. Alfieri, 37-letni Skarabot Cvetko iz Ul. Giustiniani 37, 44-letni Kemel Venceslav iz Ul. Alfieri 12 in 39-letni Gruden Alojz iz Fare. Pri krmilu je skoraj do Ločnika sedel Furlan, ki je pri Ločniku, potem ko so obiskali še eno gostilno, svoj prostor ponudil Faganelu. Avtomobil je vodil zadnji 41-letnega Ortalija.

Čim je predsednik dr. Storto prečital obtožnico, je spregovoril javni tožilec in za njim zagovornik prizadetih strank odv. Luzzatto, ki sta oba zahtevala, naj se obtožba proti Furlanu, ki je malo pred nesrečo vozil avto pijan, spremeni v obtožbo sodelovanja pri umoru. Po kratkem posvetovanju je sodišče sprejelo predlog javnega tožilca in predstavnika civilne stranke in razpravo odgodilo na 28. marec.

Anonimno pismo je spravilo zadevo na dan

Dne 18. decembra lani je kmet Bregant Fabjan iz Moše dobil pismo, v katerem so mu neznanci grozili z umorom 13-letne hčerke, ako ne pusti zvečer ob določeni uri in na določenem kraju v Ul. Leoni 100 tisoč lir. Bregant, čeprav je mislil, da gre za šalo, je vseeno o tem obvestil orožnike, ki so mu svetovali naj nese «pismo na določeni kraj. To je kmet tudi storil in orožniki iz Fare, ki so obvestili tudi one iz Gorice, so na cesti med tema krajema počakali neznanega pisca grozilnega pisma. Ob 11. uri zvečer je prišel v tisti kraj kolesar, dvignil zavojček in ga popihal proti mestu s tako naglico, da mu orožniki niso mogli slediti. Tako jim je ptiček ušel iz lepo nastavljene kletke. Toda orožniki niso odnehali s preiskavo in kmalu nato ugotovili, da je pismo spisal 17-letni P. R. iz Ul. Garzarolli 2 ob pomoči 23-letnega Barsija Ivana iz Ul. Baiamonti 26 in 23-letnega Rosita Alojza iz Ul. Parcar 4. Iz tega prvega vozla so orožniki razmotali dolgo nit. Zvedeli so, da je P. R. odnesel očetu 150.000 lir v poštnih položnicah, zlato uro in zlat prstan. Rosito je sprejel od P. del ukradenega denarja, in sicer tako, da sta skupaj še z Rositovo ljubico več časa živela v Benetkah, Legnanu itd. Barsi Ivan je s pomočjo P. ponaredil pooblastilo, s katerim je dvignil na uradu Postbellica 6500 lir, ki so bile nakazane na njegovega brata Julija. Nadalje je obtožnica P. očitala, da je brez policijskega dovoljenja hranil samokres, ki mu ga je prodal Rosito za 5.500 lir. Pri zaslišavanju je P. priznal svojo krivdo in povedal, da sta ga k temu stalno navajala prijatelja Rosito in Barsi in da se je Rosito z njim okoriščal. Toda Rosito je odločno zanikal, da bi kaj vedel o grozilnem pismu ali od kod ima P. toliko denarja, uro in prstan. Rekel je, da mu je P. vedno pravil, da je dobro končal šolo in da mu je ves denar dal oče, da se malo pozabava v počitnicah.

Zaključek zanimive razprave bomo objavili jutri.

(Nadaljevanje in konec)

Odsek za glasbo

Leta 1946, torej eno leto po osvoboditvi, smo imeli v koprskem okraju že 12 precej uspešnih mešanih pevskih zborov: v Skofijah, Dekanih, Cezarjih, Sv. Antonu, Ospu, Vanganelu, Smarjah, Kortah, Koštaboni, Marezigah, Bertokih, Maliji in še nekatere druge manjše zbore. Od takrat do danes so se razvili še novi pevski zbori v Pomjanu, Babičih, pri Prosvetnem društvu «O. Župančič» v Kopru, v okviru Sindikalne podružnice ZPZ v Kopru, mladinski zbor v Borštu, nekaj časa pa sta delovala tudi zbora v Izoli in Manžanu.

Ne smemo pozabiti, da so naši sovražniki napeli vse sile, da bi nas pogazili v osvobodilni borbi. Ko so bili namesto nas oni zmi poraženi, so hoteli zrušiti našo oblast in naše gospodarstvo. A tudi v tem niso uspeli. Sedaj skušajo izpodkopati naš kulturni razvoj.

Vsi veste, da so kominformisti lani v jeseni vabili zastopnike naših prosvetnih društev na neki «občni zbor», ki ga je organiziral Bidovec v Trstu. Seveda se ni niti en član naših društev udeležil tega sicer imenovanega zbora, čeprav so vidnejši «zaščitniki» slovenske kulture vabili naša društva na njegovem SHPZ v Trstu. Bilo pa je 72 delegatov prosvetnih društev koprskega okraja na pravem občnem zboru SHPZ v Trstu 9. novembra 1949.

Godbe

V okviru prosvetnih društev delujejo aktivno godbe na pihala v Marezigah, Dekanih, Padni in Sv. Luciji. Zadnja deluje več ali manj samostojno, ima pa svoje zastopnike v slovenskem in italijanskem prosvetnem društvu, ki sta v kraju in vključujeta prvo ljudi slovenske in drugo italijanske narodnosti. Bolj pasivne pa so godbe v Novi vasi, Sv. Antonu in Smarjah. Obnavljata se godbi v Ospu in Kortah.

Naši mladinci na podeželju imajo posebno veselje do ustanavljanja godb na pihala, ki imajo v koprskem okraju že pravo tradicijo. Ponekod, kakor v Ospu, Kortah, Pučah, so že pričeli z obnovitvijo teh godb.

Vsi vemo, da stopa naše okrožje letos v plansko gospodarstvo in moramo torej planirati vsako našo dejavnost v gospodarskih kulturnih in drugih ustanovah. Naša društva so ponekod pravilno razumela planiranje svojega dela, na primer društvo «Vojko» v Kortah in druga, medtem ko društvo «Domovina» v Ospu ni niti napravilo svojega letnega načrta, društvo «Primorje» v Vanganelu pa v svojem letnem načrtu niti ne omenja godbe.

Odsek za dramatiko

Že v začetku sem dejal, da so se dramske družine pri nas prav lepo razvijale. Imeli smo precej delavne dramske družine v Dekanih, Vanganelu, Kortah, Ospu in drugje, ki so se bavile že z zahtevnejšimi igrami, potem pa skoraj po vseh društvih dramske družine, ki so podajale naše krajše igre iz partizanskega življenja.

Uprizoritev nekaterih iger je bila za večino naših vasi prava novost, ki jo je prinesla šele osvoboditev našega ljudstva izpod fašizma.

Razvoj in rast ter bodoče naloge kulturno - prosvetnega dela

Poročilo tajnika tov. Velikonje na občnem zboru podzveze SHPZ v Kopru

Znano vam je, da ni bilo v našem okraju, razen v obalnih mestih, niti ene primerne dvorane, kjer bi se moglo uprizoriti kako gledališko delo. Razlog za to je bil, da so prejšnje oblasti imele gledališča samo za ozko peščico bogatih meščanov. Delovno ljudstvo pa itak ni moglo plačevati visoke vstopnine za gledališča. Edino razvedrilo za naše mladino je bil ples ter tu in tam je prišel v večje vasi «komedianter», ki je ljudem razkazoval ukročenega medveda, kamelo in morda še afriško opico.

Toda naše ljudstvo noče več tistih časov, noče več tistih oblasti. Ljudstvo gradi danes svoje zadružne domove, ki bodo žarišče vsega kulturnega življenja na vasi. V zadružnih domovih rastejo prostorne dvorane z udobnimi odri, na katerih bo naši mladini omogočeno izraziti svoje čustvo, svojo mladostno radost v igri, pesmi, poeziji... Prav bi bilo, da bi se prosvetna društva iz Smarij, Vanganela in Marezig pokazala s pomembnejšim delom svoje dramske družine na odrih svojih zadružnih domov.

Odsek za folkloro

Gojitev narodnih plesov smo pri nas komaj dobro začeli. Podzveza SHPZ je za ta sektor postavila referenta, ki se posveča temu delu zaenkrat pri osnovnošolski in srednješolski mladini.

Lep uspeh smo imeli na področju folklore lani v Dekanih, kjer se je med delom ekipe etnografskega muzeja iz Ljubljane razvila pri nas prva folklorna skupina, ki se bavi z izvirnimi istrskimi plesi.

Mladina iz Dekanov je te stare plese sprejela s simpatijo in menda so v Dekanih redki mladinci ali mladinke, ki bi ne znali zaplesati «sedmorke» «mafrin» itd.

Take ljudske plese moramo razširiti po vsem našem okrožju, ker vzbujajo v mladini zdravo, sproščeno, veselo razpoloženje. To je še posebno važno zaradi tega, ker se pod vplivom bližnjega Trsta vnašajo na plesišča po naših vaseh elementi raznih umetno spačenih in včasih tudi nemoralnih plesov, ki so jih k nam zanesli imperialisti z onstran oceana.

Odsek za lutkovna gledališča

Doslej se je pri nas razvilo lutkovno gledališče z visečimi lutkami v Portorožu. Za lutkovno gledališče je med našimi dijaki in osnovnošolsko mladino veliko zanimanja. Zato bomo morali ta lutkovni sektor čim bolj razviti.

Dotaknil pa bi se še vprašanja šaha. Da bi se ta uspešno razvijal tudi na podeželju, bi bilo prav, če bi naši tovariši šahisti priredili kak šahovski turnir tudi po naših vaseh. Šah bi pritegnil marsikaterega človeka na podeželju, tako bi bilo po gostilnah manj kvartanja, večkrat pa tudi mani — kričanja.

Vzgoja kadrov

Ta problem je podzveza začela reševati šele z letom 1949. Da bi podzveza SHPZ zadostila potrebi naših pevskih zborov po pevovodjih, je odprla spomladi 1949 trimesečni pevovodski tečaj v Portorožu s 13 gojenci. Ta tečaj je dal našim pevskim zborom 6 novih pevovodij, ki so se z vnemo lotili dela. Čeprav ne moremo trditi, da jim je tečaj dal popolno teoretsko in praktično usposobljenost, ti tovariši z uspehom vodijo zbore v Smarjah, Koštaboni, Pomjanu, Babičih in Borštu.

Prvi pevovodski tečaj v Portorožu ni dal zadostnega števila pevovodij za naše zbore. Zato je podzveza odprla v jeseni lani nov štirimesečni pevovodsko-kapelniški tečaj z 19 gojenci, v katerem si pridobivajo potrebno znanje za vodstvo pevskih zborov in godb v našem okraju. Ta tečaj se bo končal 31. marca in bo dal nove delavce za dvig glasbenih odsekov v naših prosvetnih društvih.

Lani je organizirala podzveza SHPZ tudi desetdnevni tečaj za vodje dramskih družin, katerega se je udeležilo 15 mladincev in mladink. Letos pa ima podzveza v načrtu dvomesečni dramski tečaj, za katerega je že zbranih nekaj priglašencev in se bo začel predvidoma prve dni maja.

Trenutno se vrši tečaj za uslužbence knjigarne «LI-PA» v Kopru in Izoli. Tečaj ima namen seznaniti mladince naših knjigarn z napredno domačo in tujo prevodno književnostjo, z vlogo knjigarne v novi družbi ter z načinom posredovanja knjig našemu delovnemu človeku.

To je zato, ker ni vseeno, kakšno in katero knjigo kupi bralec, ki je morda s težavo prebral komaj nekaj drobnih knjig. Nadalje bomo morali letos odpreti tudi tečaj za vaške knjižničarje, ki bodo vodili knjižnice po naših vaseh.

Eno izmed najvažnejših vprašanj v delu naše ljudske prosvete, ki daje okvir dela našim prosvetnim organizacijam, je idejnost, ki je hkrati sposobnost ljudi za spoznavanje resnice, ki je sredstvo za borbo proti klevetnikom resnice in proti mračnjaštvu starega sveta, ki hoče izmaličiti bistvo človeka.

Bratski narodi Jugoslavije so zmogli s krepko idejnostjo prehoditi ogromno pot, da so uspeli zgraditi in ustvariti čudovite stvari, da zmorejo z svojo močno vero v resnico kljubovati vsem besnim napadom, gospodarskim bojkotom, vsem mogočim lažem in blatenjem s strani kominformistov, ki so zapustili idejnost, moralo in resnico. In ti narodi izhajajo v tej borbi ob vsakem sončnem vzhodu in zahodu krepkejši, močnejši, zmagovitejši.

Pri našem ljudsko-prosvetnem delu v koprskem okraju smo še vedno idejno šibki, še vedno vodstva nekaterih naših prosvetnih društev mislijo, da ni naše kulturno-prosvetno delo sestavni del splošne borbe našega delovnega ljudstva za boljše življenje, še vedno ni opaziti, da bi naš nov socialistični pokret učinkoval na naša društva tako, da bi se ta s svojim pojetom življenjsko pridružila njegovim ciljem.

Ko bo članstvo naših društev idejno močno, bo uspeh našega ljudsko-prosvetnega dela postoteren.

Tovariši in tovarišice, Slovansko - italijanska ljudska fronta nas vodi k idejnosti, nas vodi k veri v resnico, nas vodi k uspehom na gospodarskem, političnem in kulturnem področju, zato naj bo geslo naših prosvetnih delavcev, članov prosvetnih organizacij in društev: Vsi tesno povezani s Slovansko-italijansko ljudsko fronto, ki nam zagotavlja najširši kulturni razmah.

V našem delu pa se mora še prav posebej izražati stremljenje naših ljudskih množic po bratstvu med narodi, po enakopravnosti, po napredku. Nadalje mora naše delo izražati borbo našega ljudstva proti zgrešenim ideologijam in praznoverju. Ob nastopih naše Ljudske fronte, na primer pri sedanjih volitvah v okrajne odbore, morajo biti z njo povezane tudi vse naše prosvetne organizacije, naša prosvetna društva. Nadalje mora biti naše delo naslonjeno na bratsko Jugoslavijo, ki postaja vzor vsemu svetu.

Iz vsega tega, kar smo slišali, vidimo, da je bilo ljudsko prosvetno delo v koprskem okraju po osvoboditvi plodno, polno razveseljivih podvigov našega delovnega ljudstva. Slišali pa smo tudi o raznih napakah in poman

HEINRICHA MANNA - najbolj bojevitega nemškega pisatelja - ni več

S smrtjo Heinricha Manna, ki je preminul 13. marca v kalifornijskem letovišču Santa Monica ob Tihem oceanu, je postala siromašnejša ne samo nemška, marveč tudi svetovna literatura. Ta pisatelj je bil eden tistih resnično internacionalnih osebnosti, ki služijo velikim idealom človeštva, tako da skušajo s svojimi umetniškimi deli poglobiti in razširiti pojme kakor so narod, domovina, Evropa, človeštvo, ne da bi se odpovedali vsem najžlahtnejšim izročilom lastnega naroda. Taki pripovedni umetniki, taki oblikovalci naprednega evropstva so bili Romain Rolland, Henri Barbusse, John Galsworthy in Bernard Shaw v zapadnem svetu, brata Heinrich in Thomas Mann pa v Nemčiji. Ljudje, ki pripadamo rodu, pred katerim so le-ti hodili kot vzorniki, kot

nositelji plamenic, smo jih pogosto imenovali v isti sapi, kakor da bi ta imena predstavljala isto duhovno občestvo. Navedena šestorica, izmed katerih živita samo še Shaw in Thomas Mann in ki bi jim mogli pridružiti še mnoga druga imena, zlasti iz vrst slovanskih narodov, je imela številne skupne poteze. Potekli so iz meščanskih krogov, zrasli v ozračju domačih nacionalističnih in imperialističnih gibanj in postali bolj ali manj napadalni kritiki svojega naroda in svoje dobe, opisovalci kapitalistične družbe in neizprosni analitiki tistih strasti in duhovnih zablod, ki so prinesle človeštvu dve imperialistični vojni svetovnega značaja. Toda vsak izmed njih — ta bolj, drugi manj — je hkrati s kritoko in razčlembo razkrajajočih se družbenih sistemov oznanjal vero v nov, boljši svet. Romain Rolland, Barbusse in do neke mere Shaw in Heinrich Mann so se že zavedali nujnosti, da se zgradi ta novi svet z revolucionarno akcijo, z velikimi množičnimi gibanji. Vsi pa so se čutili duhovne občane nove, napredne Evrope, ki se ne bo izmotala samo iz svojih nacionalnih nasprotij, marveč bo rešila tudi druga nič manj usodna socialna nasprotja.

Heinrich Mann je bil starejši izmed bratov Mannov. Rodil se je 27. marca 1871 v Luebecku, Bralec romanov njegovega l. 1875 rojenega brata Thomasa, zlasti znamenitega spisa «Die Buddenbrooks», je skoraj domač v tem svetu ponosnega hanseatskega patricijstva, ki ga kapitalistična industrializacija neizprosno žene v gospodarski propad. Heinrich Mann je l. 1900 izdal svoj prvi roman z naslovom «Im Schlaraffenland». To delo kaže s stilne plati, da je bilo umetniško izhodišče mladega pisatelja naturalizem, ki se ga je učil ob vzoru Maupassanta: prav kakor ta v «Bel-Ami», opisuje Heinrich Mann v romanu «Im Schlaraffenland» brezobzirno stremuštvo in neugnano, čeprav v svojem jedru že bolezensko načeto slo po življenju in uživanju. Toda Heinrich Mann ni ostal dolgo v krogu naturalistično-novoromantične literature. V enem izmed naslednjih romanov «Profesor Unrat» (v slovenskem prevodu Fr. Bradača iz l. 1935 «Profesor Nesnaga») že vidimo, kam se suče umetniški razvoj Heinricha Manna: ne da bi se docela odpovedal miku, ki ga ima zanj osebno nezainteresirana, zmerno realistična proza z rahlim romantičnim nadihom (krasen primer takega njegovega pripovedovanja je roman iz italijanskega življenja «Die kleine Stadt»), se čedalje bolj razvija v pripovednega pamfletista, v jedkega kritika družbe in dobe, v zagrizenega nasprotnika wilhelmovske vladajoče plasti, kapitalističnih klik, pruskega militarizma. Že sam «Profesor Unrat», je takle tipičen pamflet na nemško družbo pred prvo imperialistično vojno: v njem je prikazan zarodek tiste mentalitete, ki bo nekega dne, še preden bo minilo pol stoletja, pognala sfanatizirane in pustolovske hitlerjevske tolpe po širni Evropi, da v dejanjih pokažejo, kakšni roparji so se napajali ob vodah Nietschejeve filozofije in rasti v bahavi samovšečnosti nemškega malomeščanstva, ki je našlo v Hitlerju svojega glasnika. Dobršen del nadaljnjih romanov Heinricha Manna, zlasti veliki satirični spisi «Der Untertan»-, «Die Armen», «Der Kopf» (trilogija) in druge kažejo, kako je strastna, nevadalna pripovedna umetnost tega pisatelja v nekem smislu prehitela svojo dobo, najsi je bičala njene izrojene pojave; pokazala je namreč, kakšne razkrajalne, negativne, uničevalne sile tiče v navidezno krotkem nemškem meščanu, filistru, uradniku, vojaku, v tej množici prisklednikov in prilizunov, zajedalcev in stremuhov wilhelmovske dobe. Prehitela je svojo dobo s tem, da je mogel poznejši emigrant Heinrich Mann v razdobju hitlerjevske diktature, ko je pisal o novi Nemčiji, samo potegniti zadnje niti in pokazati, kje korenini, od kod poteka ta povampirjeni bes krotkega in izobraženega nemškega človeka in zakaj je mogel Karel Kraus spremeniti rek «Das Volk der Denker und Dichter» (ljudstvo mislecev in pesnikov) v «Das Volk der Haenker und Richter» (ljudstvo rabljev in sodnikov). Ze Mahrholz pa očita Heirichu Mannu, da ni videl preporodnih, zdravejših, evropsko čutečih sil v nemški mladini svoje dobe in da je zlo kapitalistične družbe preveč omejil na nemški narod, kjer se je v svojskih pogojih zares najbolj razbohotilo; ta očitek, izrečen nekaj let pred nastopom hitlerizma, je na daljnji razvoj malone docela izpodbil in šele s polomom hitlerizma se začenjajo znova oblikovati napredne sile v nemškem ljudstvu in obračunavati s tisto žalostno dediščino, ki jo je zlasti Heinrich Mann napadal z razkačeno satiro in neizprosno ironijo.

Literarno delo Heinricha Manna obsega mnogo romanov in novelističnih zbirk od že omenjene trilogije, ki ima skupen naslov «Das Kaiserreich» preko «Die grosse Sache» (slov. prevod «Velika stvar» l. 1933), do njegovih emigrantskih del, zlasti enega poslednjih romanov «Der Atem». Družbena tematika teh spisov, njihova odločna in jasna usmerjenost v prikazovanje propadanja in moralnega poloma nemške kapitalistične družbe, njihova svetla, revolucionarna človečnost, njihova široka realistična podlaga, nesporna umetniška dognanost in pomembnost, vse to je uvrstilo Heinricha Manna na enega prvih mest v nemški literaturi Kakor njegov brat Thomas je bil tudi on mojster nemške literarne besede. Štejejo ga med najimenitnejše stiliste novejše nemške proze. V svojem umetniškem razvoju je prehodil pot od naturalističnega sloga preko novoromantične besedne umetnosti do ekspresionizma, ki je dosegel v najboljših proznih spisih Heinricha Manna izredno gibčnost, barvitost in polnost, vendar pa brez sleherne dekadentne navlake. Literarni stil Heinricha Manna je takšen, kakor je bil ta pisatelj sam kot človek in kot umetnik: zdrav, poln življenjske energije, logičen in vendar tankočutno poglobljen v vse neskončne odtenke in vibracije sodobnega mišljenja in čustvovanja, pri tem pa možato povzdignjen nad kaos svojega časa, prežet z naprednimi težnjami, ki so zbliževale njegovo literarno delo z množicami nemškega in svetovnega proletariata.

Ne Heinrich Mann in ne njegov brat Thomas se nista marala po polomu hitlerjevske Nemčije vrniti iz emigracije. Ostala sta prostovoljna emigranta v času, ko Nemčija obeh con tolikanj potrebuje mož njunega kova. Nemški tisk je o tem večkrat razpravljal in nekateri so ju celo odločno grajali. V zmedi, ki je poplavila njuno domovino, sta brata Manna ostala na svojem «čarobnem vrhu», tam ob Tihem oceanu, tako daleč od morja, ki pljuska ob obrežje njune severnonemške domovine — nemara sta se čutila prestara za vse to, kar si mora nemško ljudstvo izbojevati proti negativnim silam svoje nedavne preteklosti in pod pritiskom tujcev.

B. B.

F. PAVLOVEC — GAMELJNI (GLEJ ČLANEK DR. BARTOLA O SLIKARJU IN RAZSTAVI)

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Nemška trgovinska propaganda

Hamburg se poteguje za Češkoslovaško in Madžarsko

V Zapadni Nemčiji se te dni pripravljajo na pomladni velesejem v Frankfurtu, ki bo od 19. do 24. t. m. Razstavljalo bo tam 4000 interesentov iz 13 držav, od tega 2700 razstavljalcev iz raznih nemških pokrajin, bodisi zapadne bodisi vzhodne cone. Med 1200 tujimi razstavljalci so tvrdke iz Svedske, Danske, Holandske, Belgije, Francije, Svice, Italije, ČSR, Jugoslavije, Turčije, Avstrije in ZDA. Razstavna površina znaša 120.000 kv. m. Poudarek razstave je na tehničnih izdelkih, zlasti strojih, avtomobilih, tekstilnih strojih in podobnem.

V jeseni pa bodo priredili v Monakovem prvo nemško razstavo blaga iz umetnih tkanin. Razstavljali bodo vsakovrstne tekstilne izdelke, ki bodo tudi na prodaj. Kakor znano je bila Nemčija že pred vojno eden največjih producentov takšnega blaga.

K poživljenju notranje trgovine je znatno prispeval, kakor poročajo iz Frankfurta, «sejmski vlak», ki so ga po ameriškem vzorcu organizirali za kroženje po Nemčiji. Od 8. oktobra lanskega leta do danes je obiskal najrazličnejše kraje južne Nemčije. Vlak sestavlja 15 najmodernejših vagonov, v katerih razstavlja sto tvrdk razne izdelke. Letos bo ta nemški sejmski vlak obiskal različne tuje dežele, kjer bo delal propagando za izdelke nemške industrije.

Mnogo se trudijo s proizvodnjo mineralnih olj, ki jo skušajo na vsak način dvigniti. Med vojno in takoj potem so preiskovali le bolj znana ležišča. Po valutni reformi petrolejske družbe niso več investirale kapitalov za nove vrelce. Proizvodnja pa je vendarle nekaj narasla in sicer od 543.000 ton v 1945 na 850.000 ton v lanskem letu. Za letos jo računajo na 1 milijon ton, v letih 1953-54 pa naj bi dosegla dva milijona ton. Lansko leto pomladi so odkrili pri Emsu blizu holandske meje petrolejska ležišča, ki jih cenijo na nekaj milijonov ton, pozneje so odkrili nove vrelce v globini 2000 m pri Hannovru, letos pa pri Eldingenu.

Premogovna proizvodnja Zapadne Nemčije bo v letošnjem letu, kakor napovedujejo poročila iz Essena, znatno narasla. Ze v januarju je znašala proizvodnja 9,32 milijonov ton. Dnevno povprečje nakopanega premoga je bilo v januarju 358.000 ton nasproti 350.000 v decembru. Koksa so nakopali januarja 2,08 milijonov ton. Ob koncu lanskega leta je bilo zaposlenih v premogovnikih 432 tisoč rudarjev.

Iz Hamburga poročajo, da preučujejo tamošnje oblasti in nemške plovne družbe, kako bi čim bolj okrepili hamburško pristanišče kot izvozno luko za prekomorski promet Nemčije in srednjeevropskih držav. Trenutno izdelujejo sporazum za tranzitni izvozni promet iz Vzhodne Nemčije skozi Hamburg. Podoben sporazum sklepajo tudi z Madžarsko in Češkoslovaško. Plačevanje tranzitnih stroškov bi po tem sporazumu obračunavali v kompenzacijskem računu za vzajemne dobave blaga. V tem smislu bodo z nemške strani storili kar največ, ker jih skrbi zmanjšanje češkoslovaškega tranzitnega prometa, ki se je v lanskem letu znižal za blizu polovico. Trgovinska pogodba, ki je bila pred kratkim sklenjena z Avstrijo, je določila vse pristaniške stroške avstrijskega tranzita skozi Hamburg 400.000 dolarjev.

OBNOVA BREMENA IN ZAPOSLITEV LADJEDELNIC

Druga največja luka Nemčije Bremen, ki je bil med vojno silovito poškodovan, se počasno dobro obnavlja. Popravili so številne pomole in obnovili največji žitni silos v Evropi, ki lahko sprejme 75.000 ton blaga. V 1949 so naložili v bremenski luki 145.000 ton premoga in koksa za skandinavske dežele in 20.000 ton kemičnih izdelkov za ZDA in Daljni vzhod. Izkrcali pa so in odpremili v notranjost Nemčije v lanskih prvih osmih mesecih 2,44 milijonov ton blaga. Del tega je bilo odpremljeno s odst. po vodni poti. Lansko leto je pristalo v Bremenu 1[illegible] ladij iz 22 držav.

Za razliko od nekaterih drugih ladjedelnic so nemške ladjedelnice po poročilih iz Hamburga zadovoljivo zaposlene zlasti z naročili iz tujine. V poslednjem času so naročili mnogo tovornih ladij za kratkovožnjo in ladij-cistern za petrolejske prevoze brodarji z Južne Amerike, skandinavskih dežel in Francije. Sedajračunajo na veliko naročilo iz Turčije. V gradnji so prav tako za inozemske naročnike številne manjše ladje. Konkurenčna sposobnost nemških ladjedelnic se na splošno označuje za mnogo večjo od švedskih, holandskih ali angleških podjetij. Nekoliko ovira nemške kroge še vedno veljavna omejitev okupacijskih oblasti graditi ladje velike tonaže, ki velja tudi za inozemska naročila. Zdi pa se, da bo do vsaj glede takih naročil v kratkem dosegli preklic prepovedi.

Kanada je podarila jabolka Angleži pa jih prodajajo

V Ottavi so bodisi politiki kot gospodarski krogi zelo razburjeni in močno kritizirali odlok pristojnih britanskih oblasti, zaradi katerega bodo v Angliji prodajali zaloge 1.250.000 zabojčkov jabolk, ki jih je svoj čas Kanada podarila Veliki Britaniji pod pogojem, da jih brezplačno razdeli s sodelovanjem podjetnih ustanov med določene kategorije potrošnikov. Angleška vlada pa je namesto tega dovolila tu jabolka v prodajo po navadni tržni ceni in sicer po kontingentu na vsakega prebivalca.

Odkritja fizike v zdravstu

Jedrna ali atomska energija lahko in tudi mora služiti pozitivnim namenom v nasprotju z značajem, ki ji ga je dala proslula atomska bomba

Nikomur skoraj ni več treba podrobneje praviti in razlagati o *jedrni energiji* (ki jo imenujejo tudi atomska) in o *nuklearni fiziki*, ki se bavi z nje razskovanjem. Dobo zadnjih desetih let opravičeno imenujemo dobo jedrne energije, saj ni zapustila svojih izredno važnih sledov in posledic samo v fiziki in njej sorodnih vejah, temveč tudi na ostalih področjih človekovega delovanja in snovanja.

Razumljivo je, da je že začela vplivati tudi na medicino. Kako tudi ne! Saj je postavila na glavo celo vrsto fizikalnih in kemičnih pravil. Včasih smo se učili, da je atom osnovna, nedeljiva in neizpremenljiva enota materije (snovi), naši otroci se danes v šoli uče, da ni zaenkrat na svetu elementa, katerega atoma bi ne uspelo razstaviti ali celo izpremeniti v drug element. Sanje starih alkimistov, ki so iskali «kamen modrosti», s katerim bi izpreminjali svinec v srebro in baker v zlato, se po čudoviti poti skorajda uresničujejo. Nekoč smo šteli za najvišji element uran, danes smo iz njega po bombardiranju s pomočjo nevtronov dobili štiri nove: *neptunium, plutonium, americium in curium*. Z njimi vred pa vrsto raznih tako imenovanih izotopov (podrobneje o njih, kakor tudi o jedrni energiji, izvemo v dr. Čermeljevi knjigi «V svetu atomov», ki je izšla pri Državni založbi Slovenije). Leta 1943. je celotno število elementov in izotopov znašalo okoli 300, konec lanskega leta smo jih poznali že preko 700.

Ne moremo se podrobneje spuščati v zanimiva razglabljanja o bistvu jedrne energije in o ugotovitvah nuklearne fizike, kajti premočno bi prekoračili okvir našega sestavka, ki hoče opozoriti čitatelje na uporabo odkritij nuklearne fizike v medicini. S tem hočemo tudi jasno pokazati, da jedrna energija lahko in tudi mora služiti pozitivnim namenom v nasprotju z značajem, ki ji ga je dala proslula atomska bomba.

Praktična uporaba odkritij jedrne fizike v medicini je obširna. Predvsem uporabljajo tako imenovane radioaktivne izotope za preiskave presnove v človeškem, živalskem in rastlinskem organizmu. Uporaba radioaktivnih izotopov v te namene je prinesla dragocena odkritja in spoznanja, ki so rodila že uspehe v zdravljenju motenj v presnovi.

Predvsem je pa važna uporaba radioaktivnih izotopov za obsevanja tako od zunaj kot znotraj. Vsi vemo, da je radij zelo drag, ker ga je zelo malo. Neobhodna potreba je bila dobiti kakšen drug radioaktivni element, ki bi bil ceneši, in ki bi ga bilo na razpolago v čim večjih količinah. Po dosedanjih preizkusih lahko povemo, da bo najverjetneje radioaktivni kobalt tisti element, ki bo izpolnil te nade in potrebe medicine. Radioaktivnega kobalta lahko dobimo večje količine, če izpostavimo navaden kobalt obstreljevanju z nevtroni (uranovimi). Takšen radioaktiven kobalt izseva gama (g) žarke, ki so nekoliko močnejši kot radijevi, a beta (b) žarki so povsem mehki. Radioaktivni kobalt se lahko uporablja za obsevanje od zunaj in sicer v obliki tako imenovane bombe ali pa v obliki kobaltovih igel, ki se namestijo v rakasto tkivo ali okoli njega. V nekaterih zavodih za zdravljenje raka, predvsem v Royal Cancer Hospital v Londonu že uporabljajo radioaktivni kobalt v takšne namene.

Radioaktivni izotopi pa nudijo medicini tudi možnost, da jih v obliki injekcij spravi v telo in uspe z njimi obsevati rakovine tudi znotraj. Na tem področju se vrše široka raziskovanja. Uspehi, ki jih medicina beleži do sedaj so predvsem znanstvenega značaja. Eden takšnih uspehov teh raziskovanj je radioaktivni jod, s katerim je mogoče zdraviti povečane žleze ščitnice, zločeste bule na tej žlezi, kakor tudi razsevke takih tumorjev. Podoben uspeh obeta radioaktivni fosfor pri nekaterih krvnih obolenjih.

Ameriški fizik Kerst je sestavil na izsledkih jedrne fizike aparat imenovan betatron. Z njegovo pomočjo pridobivamo žarkovje z ogromno energijo. Njegova uporaba v medicini je prav tako važna. Uporablja se lahko za direktno obsevanje z elektroni, ki jih spuščajo direktno iz betatrona, ali pa za obsevanje z rentgenskimi žarki, ki jih dobivajo s pomočjo betatrona. Direktno obsevanje z elektroni odgovarja v neki meri obsevanju z beta (b) žarki, ki jih izseva radij. Vendar so beta (b) žarki, ki jih dobimo z obsevanjem z elektroni iz betatrona, mnogo bolj trdi in imajo večjo energijo, kakor radijevi. Zategadelj lažje prodirajo globoko v tkivo. Tako se obeta temu obsevanju velika vloga v zdravljenju različnih oblik raka.

Samo kratek izprehod v nuklearno fiziko in praktično uporabo nje odkriti in spoznanj v medicini, nam dokazuje, kako ogromnega pomena je jedrna energija za vsa področja človekovega snovanja in delovanja. Obenem nam postane še bolj jasno, kako zgrešeno in nepravilno je stališče do jedrne energije, ki ga zavzemajo vsi oni, ki mislijo, da sme in mora praktična uporaba jedrne energije služiti kot atomska bomba ali atomsko orožje za strahovanje narodov in vojne grožnje. Prav gotovo bo slej kot prej konec takemu zločinskemu odnosu do jedrne energije in bo ta velikanska pridobitev snovanja človeškega duha služila miru in koristim človeštva, za kar je bila odkrita.

P. P.

Slikar FRANCE PAULOVEC razstavlja v galeriji «Scorpione»

Po nedavni razstavi slovenske grafike je Pavlovčeva razstava prva samostojna razstava slikarja iz Slovenije v Trstu. France Pavlovec se je rodil kot sin delavskih staršev pred dobrimi 52 leti v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Bil je kot vojak v prvi svetovni vojni, zašel je v rusko ujetništvo ter se udeležil kot jugoslovanski prostovoljec borbe na solunski fronti. Po vrnitvi je stopil v železničarsko službo, obenem se je učil slikarstva v slikarski šoli «Probude». Na prigovarjanje profesorjev se je vpisal nato na umetnostno akademijo v Zagrebu, kjer je študiral na slikarskem oddelku pri prof. Beciću. Po dokončanih študijah se je preselil v Ljubljano, oziroma Stožice nad Ljubljano, kjer živi še danes in deluje kot slikar.

Slikarja Pavlovca sem spoznal 1928 leta v Ljubljani in od tedaj sem imel priložnost spremljati njegov razvoj in dolgo pot, ki jo je premeril, da je prišel do svoje današnje umetniške dovršenosti. Spominjam se iz prvih let najinega poznanstva, kako neusmiljen je bil v presojanju svojega lastnega dela. Slikal je s strastjo, toda redkokdaj je bil s svojim delom zadovoljen. Pogostoma je sliko raztrgal ali jo na novo preslikal. Zahajal je z velikim mojstrom slovenskega impresionizma, pokojnim Rihardom Jakopičem, in gotovo je v tehničnem pogledu marsikaj od njega pridobil. To so bila leta intenzivnega študija naravc in iskanja lastne umetniške fizionomije. Pozneje se je skoraj popolnoma odtrgal od družbe in samo slikal, z vso strastjo slikal. Če pomislimo, da je na nedavni veliki razstavi z mojstrom Gojmirjem Antonom Kosom pokazal v Ljubljani okoli 300 lastnih del, potem nam bo jasno, da si iz petnajstorice v galeriji «Scorpione» razstavljenih slik ne bomo mogli ustvariti tiste zaokrožene sodbe o njegovi umetnosti, ki nam jo je omogočila ljubljanska razstava. V galeriji «Scorpione» ne vidimo niti njegovih portretov in zlasti ne njegovih zanj tako značilnih, barvno bogatih in tehnično dovršenih tihožitij, med katerimi zavzemanjo cvetice posebno mesto. Seveda je Pavlovec predvsem krajinar in vseh 15 razstavljenih slik izraža njegovo izrazito umetniško fizionomijo. Toda izbor petnajstorice izmed 300 umetnin je gotovo zmerom bolj ali manj subjektiven in ena dvajsetina ne more nikoli izražati tistega, kar lahko izrazi samo celota.

Toda France Pavlovec je vendarle osebnost, ki jo čutiš v slehernem njegovem delu. Vsaka izmed petnajstorice razstavljenih slik je pesem zase, je otožno sladka melodija na pol smejoče se, na pol zasanjane slovenske pokrajine v ljubljanski okolici.

Tu vidiš rahlo, meglovito zastrtost atmosfere, polja in vasice, hribčke s cerkvicami, doline in grape, vijoče se ceste in v ozadju mogočno, toda le rahlo nakazano verigo planin, ki se dotikajo nebesnega oboka. A še posebej živi so njegovi potočki in mlake in zlasti sneg, tisti rahli, deviški sneg, ki se bojiš, da se ti bo ob prvem dotiku sesul pod korakom. To ni živo pisana, smejoča se pokrajina Italije, katere lepoto občutiš in spoznaš pri prvem pogledu. To tudi ni nasa otožno lepi kameniti Kras, ali naša pisana, v kontrastih se izražajoča Istra, ki oba ležita pred teboj čista in jasna tako v sončni svetlobi, kot ob grozeči nevihti. Nekaj skrivnostnega diha iz Pavlovčeve pokrajine in njena lepota se ti odkrije šele postopoma ter čim dalje jo opazuješ in spoznavaš. To prelepo, zagonetno, zmerom nekoliko zastrto pokrajino neprestano oblikuje in upodablja France Pavlovec kot pravi zaljubljenec. Njegovo obvladanje slikarske tehnike je mojstrsko, je popolno. Ni mu več kaj dodati. Samo poglejte, s kolikimi neskončno majhnimi odtenki upodablja rahlo zamegljenost atmosfere. Poglejte, kako živo podaja globino potočka ali mlake in kako mojstrsko poustvarja krhkost snega. Poglejte s kolikšno subtilnostjo so slikane temne, štrleče veje golih dreves v zimi!

Pavlovec je lirik, pesnik slovenske zemlje. Opeva jo v vseh časih. V sončnem rahlo zamegljenem jutru, pod oblaki spomladi, poleti, v jeseni ali zimi. Kot prikazovalec atmosfere je nedvomno izšel iz impresionizma. Toda ni ostal zgolj pri oblikovanju drhtljajev svetlobe in barv. Njegovi predmeti so zajeti konkretno, v svoji barvni in telesni stvarnosti. Pavlovec je poet, ki ga lepota in zagonetna mnogoličnost pokrajine navdihujeta, da ju prepesnjuje na platno. Pavlovec je velik slikar in umetnik. Zamuditi njegovo razstavo bi se reklo, odreči se nečemu lepemu in enkratnemu.

VLADIMIR BARTOL

Mleko v prahu kot živalska krma

Reuter poroča, da je Nizozemska kupila iz ameriških neprodanih viškov 2500 ton mleka v prahu, ki ga bo uporabila za živalsko krmo. Če bo poskus z mlekom v prahu kot živalska krma uspel, računajo, da bo Nizozemska kupila še 20.000 ton takega mleka. Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje bo dala Nizozemski v ta namen dva milijona dolarjev ter na ta način omogočila zmanjšanje ameriških neprodanih viškov blaga.

POMLADNO SONCE POSILJA SVOJE ŽARKE NA OŽIVLJAJOČE SE VEJE, KI SE IZ DNEVA V DAN BOLJ RAZKOSNO BOHOTIJO IN NAM NAPOVEDUJEJO POMLAD. KDO BI SE NE VESELIL?

Velesejem britanske industrije 1950

Proizvodnja v preteklem letu

V dneh od 8. do 19. maja prireja britanska industrija obenem v Londonu in Birminghamu že tradicionalni velesejem (B.I.F.). Poročila napovedujejo, da bo to pot presegel vse dosedanje razstave, s katerimi so pričeli pred 36 leti. Nad 3000 tvrdk bo razstavljalo na prostoru nad 1 milijon kvadratnih čevljev (nad 300.000 m2) proizvode 90 različnih industrij. Najpomembnejši del prireditve bo velika razstava opreme za mehaniško industrijo, ki je namenjena za potrebe «zaostalih dežel» t. j. za britanska kolonialna področja. Za takšne, tudi težke izdelke poročajo, da so znatno skrčili dobavne roke.

Tekstilna industrija zavzema prostor 60.000 kvadratnih čevljev, na katerem bo razstavljalo 155 interesentov. Mnogo obsežneje bodo letos razstavljali tiskarske stroje, pisarniško opremo, ure, igrače in športne predmete. Računajo na obisk 15.000 kupcev iz 100 raznih dežel.

Iz Londona sporočajo nekaj najvažnejših podatkov o lanskoletni britanski proizvodnji. Premogoma so nakopali nad 208,2 milijonov ton ali 3 odst. več kakor v 1948 (1,16 ton na delovno skupno). Jeklo: v prvih mesecih 1949 so izdelali 12,8 milijonov ton lingotov in 1[illegible], kar pomeni letno proizvodnjo 15,5 milijonov ton (50 odstotkov več kakor v 1938). To so dosegli, ker so bili plavži nepretrgano v obratu in izkoriščani do skrajnosti. Vozila: v prvih 10 mesecih je bilo izdelanih 333.832 avtomobilov in 17[illegible] tovornih avtomobilov ali [illegible] odn. 28 odst. več kakor v [illegible]. Na izvoz odpade 65 odst. [illegible] stotkov osebnih vozov [illegible] odst. tovornih. Tekstilna industrija: preje in tkanin so izdelali sicer več kakor v 1948, [illegible] da še vedno mnogo manj kakor pred vojno.

Premogovna industrija [illegible] ustvarila po izjavi lorda Hyndleya, predsednika «premogovnega sveta», okrog 10 milijonov funtov čistega dobička. Svet je letos v svojem četrtem letu obstoja. Letošnjo proizvodnjo [illegible] čunajo zopet na 205-210 milijonov ton. Od tega mislijo [illegible] ziti 22 milijonov ton (5 milijonov ton odpade na oskrbo [illegible] tkzv. «bunkeriranje»), kar [illegible] bilo 3 milijone ton več kakor 1949.

Pripravljajo poenotenje avtomobilskih signalov

V Franciji in na Holandskem delajo pravkar praktične poskuse glede mednarodnega poenotenja avtomobilskih signalnih naprav, za katere naj bi sestavili enotne predpise. S tem bavi posebna mednarodna komisija zastopnikov prometnih ministrstev in avtomobilskih konstrukterjev. Pri tem mislijo bodisi na znake za smer vožnje pa tudi na zvočne in svetlobne signale.

V Franciji so že določili, da morajo imeti vsi avtomobili od 1. aprila t. l. naprej rumene [illegible] romete.

VISOŠKA KRONIKA

SPISAL: [illegible]

6

Ozdravljamo umore, uboje, tatvine in še vse drugo, o čemer ti sedaj še nič vedeti ne smeš.»

Poiskal je svetilnico in težak ključ.

Nato me je vlekel k stopnicam, katere so vodile tik stolpa globoko pod zemljo. Tam je odprl železna vrata, pa sva dospela v klet, kamor ne prisije sonce podnevi in ne zvezda ponoči. Prižgal je svetilnico, a tudi pri luči sem le s težavo prestavljal noge, ki so se mi tresle. Od obokov je kapljalo in vlekla je hladna sapa, dasi nisem vedel od kod.

«Tu-sem pridejo grešniki vseh grešnikov!» Pri teh besedah je ječar dvignil lesen pokrov. «Tu dol,» je nadaljeval in kazal na nekak vodnjak «spuščamo na smrt obsojene hudodelce. Bog te varuj, dečko, da mi ne prideš kdaj v roke! Po vrvi ga spustimo v ta prepad, potem pa mu je milostno dovoljeno, da si napravi prijetno gnezdo v tem lepem stanovanju, kakor ga žene volja. Mi smo vedno pravični sodniki Uleči se sicer ne more in sesti tudi ne; pač pa ima popolno prostost, da se lahko postavlja sedaj na eno, sedaj na drugo nogo. Navadno se nabere spodaj tudi nekaj vode, da jetnik stoji v nji, kar pa je dobro, če sili človeku kri v glavo. Nekaj časa ga peremo, opranega pa izročimo pravici, da ga zaduši na Gavžniku.* Da, fante, mi delamo točno in zanesljivo!»

Pokazal mi je še druge zapore, same ozke, temne luknje, v katere so metali jetnike kakor prašiče v svinjak. Ko je posvetil vanje, so pobegnile podgane in miši v stenske razpoke.

V teh zaporih nisi mogel ne ležati in ne stati. Vsak je bil tako kratek, da se ni dalo iztegniti nog v njem. Le sključen si mogel spati, če si sploh mogel zaspati z glavo na mrzlem in trdem kamnu.

«Sedaj ti pa pokažem še posebno kamrico,» se je pobahal Mihol ter odprl vratca pri zadnjem zaporu.

Bila je to prazna, ali visoka čumnata, prav kakor v skalo vsekana. Na stropu sta tičala dva velika železna obroča, spodaj v tlaku pa eden.

«Tu-sem,» je pripovedoval Schwaiffstrigkh, «privlečejo hudodelce, kadar jih gospod glavar izprašuje med mukami.» Takoj je dostavil: «To pa nikakor ni moj posel, vse opravlja rabelj, ki ga navadno iz Ljubljane pokličejo in katerega še pogledam ne. Izpraševanja nočem gledati, četudi bi smel, ker ne gledam rad človeka, če sedi na španskem konju, če mu drobe prste ali noge v stiskalnici ali če visi v tehle obročih. Fantiček, verjemi mi, če visiš v obročih na stropu, pri nogah te pa vlečejo z vrvjo skozi spodnji obroč, da ti prično udje pokati in kričati, to ni rajsko veselje — Vidiš torej, same dobre reči imamo, le preveč jih je. Močan želodec mora imeti, če naj jih človek vse prenese!»

Nato je še pripovedoval:

«Zadnja, ki je visela na obročih, je bila Lucija Muhličeva iz Bukovščine. Bilo je pod mojim prednikom, ker sem se jaz takrat šele učil čevljariti. Delala je grižo med ljudstvom in s hudičem je sklepala poroke. Grozovito je menda tulila, ko so jo natezali tu notri od obroča do obroča. Pri koncu so jo obesili in obešeno na grmadi sežgali. Mi smo namreč usmiljeni sodniki, ker bi jo bili smeli tudi živo sežgati.»

Prišla sva mimo vratec. «Tu je čumnata, kjer je spravljeno orodje, katero se rabi, kadar izprašujemo grešnike med mukami. Ključ ima rabelj. Največ blaga je last visokih deželnih stanov; ti nam prijateljsko pomagajo, kadar nam kaj primanjka.»

Ko sva stopila spet na dvorišče, sem bil ves v potu. In tako globoko se mi je vkopalo v dušo, kar se mi je bilo razkazalo, da mi je hotelo slabo postati. In vselej pozneje, ako me je hudič preganjal s skušnjavo, da bi se lotil tujega imetja ali pa še celo tujega življenja, me je spomin prestavil v zapore pod stolp na loškem gradu ter me obvaroval pregrehe in zločina!

«Poglejva še,» je dejal ječar, «kako stanujejo naši škofje! Se vsaj oddahneš, ker vem, da ti dela to, kar si ravnokar videl, težave v želodcu.»

Sledil sem mu v grad. Visoki in premilostljivi škof, kadar pride tu-sem, stanuje vse drugače kakor mi na Visokem, ki smo revni in zadovoljni s tem, kar nam daje Bog od trenutka do trenutka. Loški škofje pa so visoki gospodje in le pravično je, da jim je odkazano bivališče, ki je spodobno za božje namestnike, kar mi, ki kopljemo trdo polje, nismo.

Bilo bi tudi zelo nespametno, ker bi se v nas zanesla nečimrna ošabnost, ko vendar nimamo pravice, da bi bili ošabni!

Bilo je tam mnogo pozlačene oprave, dosti miz, in mizic, stolov in stolčkov. Po stenah so visele podobe, ne samo svete, ker je škof itak zavarovan pred vsako skušnjavo, in te podobe so tičale v okvirih, ki so bili morda več vredni od kmečke koče. Videl sem dalje prestol, kjer je sedel gospod škof, kadar je sprejemal cerkveno in posvetno gosposko. In še celo posteljo sem videl, kjer je počival po dnevnem trudu.

Nadaljevanje sledi

* Loško morišče.

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir.
Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 100 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST